

Årbok 2008

Ranheim Bydels Museums Historielag

Forsidebilde:

Elever på 4. og 5. trinn ved Ranheim skole ble invitert til å delta i en tegnekonkurranse for å illustrere årbokas forside. Det kom inn mange flotte forslag, noen av dem vil bli presentert i forbindelse med historielagets maleriutstilling søndag 26. oktober 2008.

Vinner av konkurransen ble Malin Aleksandra Pedersen på 4. trinn.

Årbok 2008

Ranheim Bydels Museums Historielag

2008

Utgiver:
Ranheim Bydels Museums Historielag

Produksjon:
Fagtrykk Trondheim as

Ressursgruppe:
Inger Haraldsen
Anne Persen
Knut Skjervold
Jan Erik Vold

Redaktører:
Jan Boris Stene
Per Svendsen

ISBN 1503 -3260

Innholdsfortegnelse

Forord 5

Rektor ved Ranheim skole,
Maj-Britt Kartum hilser til årboka 8

Dikt av Eivind Ahlberg:
Balladen om klubben «Fuskeren» 60 år 1973 10

Leiar i Sør-Trøndelag Historielag
Aud Mikkelsen Tretvik:
«Kva er verdien av det vi driv med»? 12

Ranheim Mannskor 75 år 18

En musikkens maestro 24

Krigsminner 30

Ranheim kirke 75 år 36

Ingrid Kiærs veg 43

Øvre Være 49

Hoff-familien på Ranheim 58

Presthus Stamsædgård 64

Vår nære fortid:
Ivar Myhre i samtale med Leif Lauritsen 68

Skomakerhjørnet
En presentasjon av en museumsgjenstand 75

Ranheims første skulptur 78

Bydelsvandring på Reppe øst 84

Våttansangen 89

Firma/foretak som har støttet årboka 91

Forord

I de første dagene av juni fikk alle i bydelen vår et brev i sine postkasser hvor de ble invitert til å delta i avdukingen av Ranheims første skulptur. Hovedoppslaget i innbydelsen til denne begivenheten, sammen med invitasjon til en konsert og bydelsvandring, var at alle på Ranheim ble ønsket velkommen til «store opplevelser, begivenheter med historisk sus». I en egen artikkel i årboka hvor avdukingen av bydelens første skulptur blir omtalt, stilles spørsmålet om dette ble en stor historisk opplevelse. Leserne minnes her samtidig på at det er meget sjelden at alle har et helt sammenfattende inntrykk av et kunstnerisk arbeid. Det viktigste målet for formidling av kunst, være seg en skulptur, litteratur, musikk, sang eller en så beskjeden sak som en historisk årbok i et lokalsamfunn, er at det utløser engasjement. Redaktørene vil ikke bruke så sterke formuleringer som store historiske opplevelser ved lanseringen av årets bok. Men vi er så ubeskjedne å si at vi er stolte over at vi nå i åtte år har maktet å utgi en leseverdig historisk årbok i bydelen vår, samtidig som vi tror at dette arbeidet er med på å ivareta verdifulle lokalhistoriske kunnskaper for etterslekten.

Verdien av vårt arbeide

I samtlige forord har vi stilt spørsmålet om vi er på rett vei i vårt stoffvalg. Vi har utfordret leserne til å komme med innspill, gode råd, ros og kritikk, uten at vi har oppnådd de store responser. I år har vi utfordret leder for Sør-Trøndelag Historielag og styremedlem i Landslaget for lokalhistorie dr. art. i historie ved NTNU i Trondheim, Aud Mikkelsen Tretvik til å skrive en artik-

kel om «Kva er verdien av det vi driv med?» Innledningsvis sier forfatteren av artikkelen at arbeidet med å utgi lokalhistoriske bøker representerer millioner på landsbasis, og har betydelige kulturelle, sosiale, pedagogiske og historiefaglige verdier. Forfatteren understreker også den sosiale verdi det lokalhistoriske arbeidet har: «Ein får kjensle av å høyre til ein stad og å høyre saman med nokon, altså identitetskjensle.»

De yngste leserne

Årbokas redaksjon har alltid vært opptatt av å nå de aller yngste leserne med det som presenteres i årboka. Her føler vi at det ligger mye ugjort arbeide. Leder av Sør-Trøndelag Historielag, Aud Mikkelsen Tretvik, sier at vi som skriver og redigerer årbøker må «ha for augo at stoffet skal kunne nyttast av dei yngre årsklassene», og hun nevner at praktiserende lærere kan bidra med stoff i årbøkene med tanke på eget behov for undervisningsmateriell. Rektor Maj-Britt Kartum sier i sin hilsen til årboka at skolen har et nyttig og godt samarbeid med museet og historielaget, men tilføyer at dette arbeidet kan utvikles i mye større grad enn i dag, og nevner bruk av lokalmiljøet som læringsarena. Som rektoren sier det så godt, vi gjør gjerne hennes ord til våre: «Sammen skal vi gi barna som vokser opp kjennskap til sine røtter og derigjennom gi dem lyst til å bli aktive deltakere i et inkluderende lokalsamfunn som har plass både til de som har lange aner tilbake til bydelen vår, og til de nye som kommer flyttende.»

Årets bok

Den åttende historiske årboka for Ranheim inneholder tema som har vært med i nesten samtlige år; nytt bidrag fra Knut Skjervold fra hans serie om krigsminner knyttet til lokalsamfunnet, Lars Nygård forteller videre om personene bak vegene på Ranheim, i år om Ingrid Kiær, som også omtales i Ragnar

Telhaugs artikkel om Ranheim kirkes 75-års jubileum. Gjengangeren Ranheim-slekter er med, i år om Hoff-familien skrevet ned av Svenn Hoff Eli, samt et portrett av Leif Lauritsen som føyer seg inn i vår serie «Vår nære fortid». Endelig fortsetter vi også med presentasjonen av gjenstander fra vårt museum, i år historien bak «Skomakerhjørnet» skrevet ned av bydelsmuseets leder Olav Paulsen. Tradisjonen tro har vi også i år med gårdshistorier, i år representert ved presentasjon av to sentrale og historisk interessante eiendommer på Ranheim, Være Øvre og Presthus Stamsædgård. To meget leseverdige artikler som bringer oss viktig viten fra bydelen vår fra en lang tidsperiode. I år fyller en av de store kulturbærerne i vår bydel, Ranheim Mannskor, 75 år. Korets formann, Eldar Hernes, har sammenfattet korets historie, og hva er i den forbindelse mer naturlig enn at vi i år også presenterer Arne Larsen, korets dirigent i mer enn 25 år. «En musikkens maestro», som Knut Skjervold kaller han i en artikkel i årboka. For å fullføre opplistingen av bidrag i årets bok nevner vi også referater fra av-dukingen av Ranheims første statue «Papirarbeideren» og fra historielagets bydelsvandring på Reppe.

Vi i årbokas redaksjon håper at du som leser vil finne noe i vårt store utvalg av artikler som interesserer, stimulerer og spesielt engasjerer - engasjerer deg til å søke etter kunnskap om vår lokalhistorie.

God lesning!

Hilsen til årboka fra rektor på Ranheim skole, Maj-Britt Kartum

I min stilling som rektor på Ranheim skole er jeg svært glad og stolt over at bydelen har et eget bydelsmuseum, og et historielag som er knyttet til museet. Det er enestående at en bydel har et eget museum. Flere bydeler har historielag, men få er så aktive som her på Ranheim. I tillegg til å spre kunnskap om fortida, engasjerer de seg også i utviklinga av lokalsamfunnet.

For skolen er samarbeidet med historielaget svært viktig. Gjennom årboka får vi hvert år tilgang til spennende lokalhistorie, som vi bruker i undervisninga. Ranheims-samfunnet er i sterk endring gjennom en kraftig boligbygging og dermed mange innflyttere. I denne situasjonen er det viktig at lokalsamfunnet tar vare på sin historie og holder den levende både for «Ranheimsbyggen» og de som kommer flyttende til bydelen.

Vi har et godt samarbeid i dag, men enda kan vi utvikle dette i mye større grad, ved bl.a. større bruk av museet og kulturvandringer for tilsatte, elever og foreldre. Kunnskapsløftet, skolens læreplan, legger særlig vekt på samarbeid med lokale lag og organisasjoner og bruken av lokalmiljøet som læringsarena. Her har Ranheim skole fortsatt mye å ta tak i, men vi er på god vei. Sammen skal vi gi barna som vokser opp kjennskap til sine røtter og derigjennom gi de lyst til å bli aktive deltakere i et inkluderende lokalsamfunn som har plass både til de som har lange aner tilbake til bydelen, og til de nye som kommer flyttende.

Et godt eksempel på å ta vare på det gamle gjennom fornying er at skulpturen «Papirarbeideren» fikk sin plass i jernbaneparken. Avdukinga 7. juni i år var en stor begivenhet for både små og store.

Jeg vil ønske dere lykke til med årboka, og håper på fortsatt positivt samarbeid til beste for hele lokalmiljøet!

Balladen om klubben «Fuskeren»
60 år 1973

Nu vil jeg synge en sang om sangen
som vi har hørt på så mang en gang.
Den lød fra Fuskerens kjente scene,
du store verden hvor fint den klang.
Det er vemodig å tenke på det
at tid og tanke har gått så fort.
Jeg synes ennu at jeg kan se det
Tross my og meget har visnet bort.

Da ble det diktet, da ble det prøvet,
da ble det klint på en malingskvett.
Da ble det danset, da ble det svinset,
da ble det spandert en latterskratt.
Da ble det trikset, da ble det mikset
med vare toner i dur og moll,
og ble det feilskjær i tonearten,
sa pianisten, du er et troll.

Og jeg kan huske at trubadurer
som sto på scenen i gjøglerdrakt,
de så en mening i alle roller.
De gav sin innsats til siste akt.
Selv bagateller det gav de akt på,
de ble servert som en raritet.
Men bakom all denne maskerade,
jeg skimtet livets realitet.

Det var om sorger, det var om gleder,
det var om kvinner, det var om menn.
Det var om ting og det var om tanker,
og alt som skjedde i gård og grend.
En tåre glinser i øyekroken,
det er med vemod vi husker alt.
Men det var glede og det var latter,
og det var applaus da teppet falt.

Eivind Ahlberg var aktivt med i amatørteatermiljøet i Losje Sagatun på Ranheim, og skrev blant annet denne hyllesten til amatørklubben «Fuskeren» og dens 60-års jubileum. Personene på bildet er fra venstre; Einar Moksnes, Eivind Ahlberg, Asbjørn Johansen og Brynjulf Moksnes.

(Foto er hentet fra Tore Gjelsviks bok «Revyviser fra Ranheim».)

Om vi blir gamle og mett av dage
er sinnet lett som en rosensky.
Vi føler suset av scenesjarmen,
det er å leve det opp på ny.
I spent forventning vi satt og så på,
så ringte klokken og teppet gikk.
De sto og sang der i rampelyset,
men gleden den var det vi som fikk.

Nu vil jeg avslutte min ballade,
den er kan hende litt mangelfull.
Men tanken bakom kom av et innfall
og uten skjeling til gods og gull.
Et spørsmål formes i mine tanker:
«Når får vi høre på sånt igjen?»
Ja, dette spørsmål som jeg har gjemt på
det strømmer nu fra min kulepenn.

Eivind Ahlberg

Kva er verdien av det vi driv med?

Av Aud Mikkelsen Tretvik, leiar i Sør-Trøndelag Historielag

Aud Mikkelsen Tretvik er dr. art. i historie og arbeider til daglig ved NTNU i Trondheim. Ho har m. a. skrive bygdebokverket Ålen og ålbyggen, har vore medforfattar på Trøndelags historie, har skrive læreboka Gotisk skrift og innføringsboka Lokal og regional historie i serien Utsyn - Innsikt. Ho er leiar for Sør-Trøndelag Historielag og styremedlem i Landslaget for lokalhistorie.

Årboksutgiving er ein viktig del av verksemda til dei fleste historielaga, og det blir levert omfattande dugnadsinnsats i form av skriving og redigering av årbøker. Medlemslaga i Sør-Trøndelag Historielag er i så måte representative. Mest kvart einaste lag gir ut årbok, enten aleine eller i samarbeid med eit anna lag, og tema og stofftypar spenner over eit stort spekter. I den regio-

nale årboka Trønderveven har vi ein kort omtale av kvar av dei lokale årbøkene.

Ranheim Bydels Museums Historielag si årbok kan vere eit godt døme. Ein titt på kva slags stoff som har vore presentert i årboka dei siste to åra, viser at det er artiklar om geologi og arkeologiske funn, det er bustads- og familiehistorie, næringslivshistorie, organisasjonshistorie og sosialhistorie med ulike vinklingar. Dessutan blir museumsgjenstandar presentert og bydelsvandringar referert, og bakgrunnen for gatenamn blir forklart.

Rekna om i kroner er det ingen tvil om at verdien av årboksarbeidet når opp i millionar på landsbasis, og det kunne ha vore interessant å setje desse talla opp imot dei offentlige budsjetta på kulturområdet. Det skal eg likevel ikkje gjere her. I denne artikkelen vil eg i staden sjå på verdi i andre tydingar av ordet, nemlig kulturelle, sosiale, pedagogiske og historiefaglige verdiar. Vurderingane gjer eg både på min bakgrunn som organisasjonsleiar og som faghistorikar.

Kulturelle verdiar

Historielaga tar vare på og formidlar lokal historie: stoff blir samla inn, ordna, granska og framstilt i ulike former. Årboka er ein viktig kanal for denne verksemda. Gjennom dette arbeidet skaper ein kulturelle meirverdiar. Desse verdiane har ein glede av her og no, men ikkje minst har dei betyding for ettertida. Årbøker blir ikkje så lett forelda - dei kan liggje på lager i årevis og seljast litt no og da – og privat har folk gjerne årgangane lett tilgjengelige i bokhylla.

Årboka er altså godt lesestoff for mange. Det gjeld både folk internt i bygda eller byen/bydelen, det gjeld utflyttarar og andre folk med lausare tilknyting. Gjennom årboka får publikum auka

medvit om den lokale historia. Men trulig bidrar årboksarbeidet i enda større grad til auka historisk medvit for den som forfattar og redigerer årboksstoffet. Årboksarbeidet inneber ein positiv spiral både for forfattar og redaktør: Det styrkar identitetskjensla, dette forsterkar interessa for lokalt kultur- og miljøvern, og dette igjen fører gjerne til auka innsats på desse områda. Enkelte spesialiserer seg på visse emne, som organisasjonshistorie, busettingshistorie med vidare. Ein liten sjekk i nokre årgangar av kva for årbok som helst skulle kunne stadfeste denne observasjonen.

Sosiale verdiar

Historielaget er ein viktig arena og møteplass for mange, både for styremedlem, årboksredaksjon og meinige medlem. Mange føredragsmøte er veldig godt besøkt, og det same gjeld historiske vandringar. Ein får kjensle av å høyre til ein stad og å høyre saman med nokon, altså identitetskjensle, som nemnt over.

Likevel er det helst ved aktiv deltaking at ein får kjensle av å realisere seg sjølv. For dei som deltar gjennom eigenaktiviteten som forfattar og redaktør, får dermed historielagsarbeidet enda større betyding sosialt. Ein er medviten om at ein produserer lesestoff til glede for andre, og det har nok dei fleste også glede av sjølv. Det å glede andre er ei stor glede.

Samstundes er det sider av denne aktiviteten som inneber å stadfeste roller og status. Ein aktiv bidragsytar vil bli oppfatta nettopp som det, og vil vel vere medviten om si rolle eller funksjon i historielaget. Såleis kan eit aktivt engasjement i årboksarbeidet stadfeste visse oppfatningar folk har om kvarandre og styrke den enkeltes sjølvforståing i høve til andre.

Pedagogiske verdiar

Årbøker av god kvalitet er ikkje berre allment lesestoff, men

kan vere lokalt undervisningsmateriell i fleire emne. Slik sett får årbøkene verdi utover den lesarkrinsen dei i første omgang var tenkt for. Det er eit godt pedagogisk prinsipp å starte med det nære og kjente, for så å gå til det stoffet som er meir framand. Viss ein finn lokale eksempel å henge ulike samfunnsfenomen på, som forholdet mellom befolkning og naturgrunnlag, handel, industrialisering, skole og opplæring i politiske prosessar med vidare, vil det ventelig lette forståinga for elevane når det gjeld desse fenomena som generelle utviklingstrekk.

Dei som skriv og redigerer årbøker må derfor gjerne ha for auga at stoffet skal kunne nyttast av dei yngre årsklassene. Ein kunne vel også tenke seg at praktiserande lærarar skreiv årboksartiklar med tanke på eige behov for undervisningsmateriell. Viss det er tema som er aktuelle i skolesamanheng og ein har godt eigna lokalt stoff, kunne ein kanskje som lærar slå to fluer i ein smekk?

Historiefaglige verdiar

Det kjeldearbeidet ein gjer i tilknyting til årboksutgiving, er ein viktig del av historielagsarbeidet, og for mange lag utgjer det ein stor del av den kulturelle verdiskapinga som blir drive. Det kan dreie seg om innsamling av munnlige kjelder, som til dømes livsminne, der intervju blir gjort for presentasjon i årboka. Verdifull munnlig informasjon ville kunne ha gått tapt utan dette. Det kan også dreie seg om skriftlige kjelder frå private arkiv, som til dømes brev og dagbøker, som blir transkribert og gjort tilgjengelig for andre. I utgangspunktet er ikkje attgjeving av kjelder historieskriving, men det kan forsvarast i ei årbok viss det dreier seg om dokument som elles er utilgjengelige. Transkribering av kjelder frå offentlige arkiv, derimot, er ikkje av så stor verdi, for dei er jo frå før allment tilgjengelige.

Også reproduksjon av foto er stoff av stor verdi i årbokssaman-

heng. Viss ein registrerer informasjon i tilknyting til foto og presenterer dei enten som illustrasjonar til ein artikkel eller som eigen bildeartikkel, er det høgst interessant. Bilde gir bokstavelig tala eit anna bilde av fortidige situasjonar enn det andre kjelder gjer. Andre skribentar og faghistorikarar kan bli merksame på bildemateriell som finst ved å bla gjennom ulike publikasjonar og kan seinare dra nytte av det i andre samanhengar.

Men om det er mykje interessant stoff som blir presentert i årbøkene, er det ikkje dermed sagt at alt tilfredsstiller historiefaglige standardar. Det kan vere ymse nivå og kvalitet på artiklane, så forbetringspotensialet kan vere stort. Mange årboksartiklar kunne ha tålt meir redigering og omarbeiding, både språklig og innhaldsmessig. Redaksjonane er ofte for forsiktige og snille ovafor bidragsytarane.

Mange av forfattarane har ikkje tilstrekkelig innsikt i historisk metode og i faglitterær skriving. Kjelder kan bli mistolka og stoffet kan bli misvisande eller upresist framstilt. Årboksforfattarar kan også mangle generell historisk kunnskap som gjer at dei ikkje er i stand til å setje det dei skriv om i ein større samanheng og å årsaksforklare dei hendingane dei skriv om. Stoffet blir da episodisk og hengande i lause lufta. Slike årboksartiklar vil derfor ha liten verdi som kjelde for historisk forsking.

Men viss historiefaglig handverk og basiskunnskap er så nokolunde på plass, kan ein som faghistorikar også setje god pris på årboksartiklar som tilfang til eiga forsking. Historiefaget handlar om menneske i tid og rom, og ein treng konkretisering av generelle utviklingstrekk og variasjonane innafor dette. Dermed blir historia lokalisert, som ein seier på fagspråket. Framstillinga kan i utgangspunktet godt vere nærsynt, men viss ho får samanheng i det lokale stoffet, vil ho gi meining for lesa-

ren og også gi verdi reint historiefaglig. Den vesle eller nære historia har verdi i seg sjølv og som døme på meir allmenngyldige fenomen.

Ingen lokalsamfunn har vore heilt isolerte; dei høyrer til i ein større samanheng regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Framstillingar som både er nærsynte og som løfter blikket, der ein ser det lokale i ein større samanheng, er derfor faglig sett av stor verdi. Dei er kanskje meir krevjande å lese, men gir til gjengjeld meir innsikt og forståing til det som har gått føre seg lokalt. Det handlar altså om å sjå den vesle historia i den store historia. Historia til ei produksjonsbedrift lokalt kan til dømes ikkje forståast utan å kjenne til marknaden som bedrifta produserer for, og fagforeiningsverksemda på fabrikken kan ikkje forståast utan å kjenne til fagrørsla i litt større omfatning. Likeeins kan ein ikkje skrive historia til ei gruppe innflyttarar på ein meiningsfull måte utan å kjenne til vilkåra som dei kom ifrå.

Så har det noko verdi det vi driv på med, vi som driv med historielagsarbeid og skriv i årbøker? Ja, det er klart det har. Dei reint økonomiske verdiane lar seg teoretisk rekne om i kroner, og det kan vere interessant til visse føremål, men i dette stykket var hensikta å reflektere over andre verdiar som betyr noko. Konklusjonen må bli at årbøker er verdifulle produkt frå ei meiningsfull verksemd som det er all grunn til å halde fram med.

Ranheim Mannskor 75 år

Ved korets formann Eldar Hernes

Ranheim Mannskor fyller 75 år den 2. oktober 2008, og markerer dette ved en konsert i Olavshallens lille sal samme dag sammen med andre kor og venner. Her følger en liten historie fra starten i 1933 og fram til i dag.

Etter etableringen av Ranheim Musikkforening i 1906, hadde det vært et savn at tettstedet Ranheim ikke hadde noe mannskor. Innad i musikkforeningen hadde det eksistert et «litekor» som ble brukt til korsang fra tid til annen. Fra før hadde Ranheim et blandet kor - losjekoret «Ljomar». Så, den 2. april 1933, skjedde noe som skulle få stor betydning for stiftelsen av Ranheim Mannskor. I spisebrakka på Ranheim Papirfabrikk møttes Tormod Barstad og lærer Sverre By. 20 interesserte korister meldte seg straks.

Den 2. oktober 1933 ble Ranheim Mannskor stiftet. Det første styret bestod av formann Osvald Kvam, nestformann Ingemar Kvithammer, kasserer Johs Fossum, sekretær Tormod Barstad, noteforvalter Steinar Barstad og styremedlem P. Stokke. Første øvelse ble avholdt i «Losjen» på Ranheim den 9. oktober 1933. Senere har øvelsene blitt avholdt på Ranheim skole, Ytre Malvik samfunnshus, Folkets Hus Ranheim og Jernbanefolkets Hus. Ranheim Mannskor har siden 2006 fått leie «Fiber'n» i Folkets Hus Ranheim. I dette lokalet er det både øvingslokale

Ranheim Mannskor 1945.

og møtelokale med plass til ca 40 personer. Fra 1945 ble øvelsene avholdt i B-salen i Folkets Hus Ranheim. Ranheim Mannskor er per dato medeier i Stiftelsen Folkets Hus Ranheim.

I 1935 ble koret opptatt i Norges Sangerlag og i lokalforbundet Orkla og Gauldal sangerforbund. Koret arrangerte i 1946 sangerstevnet for det lokale sangerforbundet. Koret inngikk i 1974 et samarbeid med 10 sangere fra Malvik Mannskor, da dette koret ble oppløst og det ble stiftet et nytt blandet kor i Malvik. Det ble da bestemt at koret skulle skifte navn til Ranheim og Malvik Mannskor. I 1980 meldte koret seg inn i Sør-Innherad songarlag, som også tilhører Norges Sangerlag. I 1982 arrangerte koret det faste sangerstevnet sammen med Hommelvik korforening. Arrangementene ble fordelt på Ranheim og Ytre Malvik. I 1994 ble navnet igjen Ranheim Mannskor. Koret er i dag medlem av Norges Korforbund, som er paraplyforbundet etter at Norges Sangerlag og Norges Landssangerforbund ble slått sammen.

Koret er igjen tilbake i Orkla og Gauldal sangerforbund som i dag er blitt til Korforbundet Midt-Norge.

Koret har vært nede i 17 aktive medlemmer på det laveste og 52 aktive da koret arrangerte sitt 50-års jubileum i 1983 i Frimurerlosjen, med Ranheim Musikkforening og Strindheim Blandakor og Harald Bjørkøy som solist i «Landkjenning». Koret har ellers markert jubileer ved alle runde år.

Koret er stolt over en rekke faste årlige opptredener. Koret deltar hver 1. mai i anledning Ranheim Arbeidsmannsforening sitt arrangement. Koret har siden nye Ranheim kirke ble tatt i bruk etter oppbyggingen i 1932 - 33 deltatt under konfirmasjonene der. Da det nå er blitt to konfirmasjonssøndager på Ranheim, deler koret dette med Reppe Blandakor. Ellers har koret vært en fast deltaker ved Ranheim Arbeidsmannsforenings årsmøter. Koret har ellers deltatt på ulike arrangementer på og utenfor Ranheim, både i Malvik og Trondheim kommune. Nevnes bør sang i Ranheim menighetshus, Betania Malvik, Malvik syke- og aldershjem Hommelvik, Brundalen syke- og aldershjem, Ranheim sykehjem, og til alvor og fest hvor ulike firmaer og liknende ønsker korbesøk. Det bør nevnes at koret ble stiftet som et upolitisk kor, og har repertoar til både religiøse og verdslige opptredener.

I en slik jubileumshistorie kommer en ikke utenom forholdet til broderlandet Sverige. I 1945 dro Gustav Paulsen, medlem av Ranheim Mannskor, til Timrå kommune (nabokommune til Sundsvall). Han gikk inn i Timrå Mannskor. Dette førte til at Timrå Mannskor besøkte Ranheim i 1951. Den 7. august 1952 var Ranheim Mannskor og Ranheim Musikkforening verter da Timrå Mannskor og Hemgårdskören var på besøk på Ranheim. Timrå var igjen på besøk i anledning vårt kors 20-års jubileum.

Ranheim og Malvik Mannskor 1980.

I 1955 var Ranheim Mannskor på besøk til Timrå for første gang. Så gikk det 22 år, så kom Timrå og Hæsjø Mannskor på besøk til Ranheim. De fikk oppleve Norge og Ranheim og Trondheim i strålende sol 17. mai. Timrå hadde da et samarbeid med Hæsjø Mannskor for at koret skulle kunne eksistere. I juni 1978 var vårt kor på besøk i Sverige. Solrike dager med båttur i den svenske skjærgården. I 1981 deltok vi på et stort arrangement «Timråsjungen», med kor og korps fra Timrå og Sundsvall. Da var Thor Grønnesby både dirigent og solist. Den gang hadde koret 40 sangere. Både TV og radio dekket dette flotte arrangementet. Vi fikk en ny sangervenn det året, Terjerv Mannskor fra den svensktalende delen av Finland. I 1983 deltok begge korene i vårt kors 50 års jubileum. Vi fikk ikke lov til å bruke Nidarosdomen, men sogneprest Langhammer (tidligere prest i Ranheim kirke) «reddet» oss og Vår Frue kirke ble redningen. I 1987 var Timrå mannskor gjestekor ved sangerstevnet vårt kor avholdt i Malvik og på Ranheim. Timråkoret hadde stor suksess.

Ellers har Timrå-koret vært på besøk flere ganger siden.

Hvilke personer har betydd mye for koret? Alle aktive korister har betydd mye. Når det gjelder formenn, har koret hatt til sammen 20 formenn i de 75 årene koret har bestått. Disse er Osvald Kvam, Jakob Hamnes, Ole J. Stuenes, Kristian J. Ebbesen, Johan Trøan, Otto Stene, Karl Bjørnstad, Morten Kvam, Martin Paulsen, Øivind Falstad, Henry Krognes, Svend Verkland, Eldar Hernes, Gunnar Henning, Gunnar Winther, Kjell Hovind, Jonny Johnsen, Tor Koldstad. Formann i jubileumsåret er Eldar Hernes.

Uten dirigent ingen korsang. Vi kommer ikke utenom disse tålmodige kvinner og menn som velger å bli mannskordirigent. Følgende dirigenter har dirigert Ranheim Mannskor siden 1933; Sverre By, Arnold Pettersen, Edvind Talseth, Anders Refseth, Fredrik Lillegraven, T. D. Olsen, Olav Ratkje, Ingvar Holm, Lars Jørgen Alvsvaag, Thor Grønnesby, Morten Kveldstad, Per Arild Lyng, Sigrunn Hove, Jan Trymann. Koret dirigeres i dag av Øystein Løvlie, for øvrig med tilknytning til Ranheim.

En dirigent har jeg ventet med til slutt. Det er Arne Larsen. Denne mannen har hatt ansvaret for koret i mer enn 25 år. Arne har hatt noen pauser, men alltid kommet tilbake. Arne er «sjøllært» som dirigent og musiker. Han har skrevet, komponert og arrangert mye for Ranheim Mannskor og andre, og for bare to år siden fikk mannskoret overrakt en flott julesang av Arne. Det er kommet mye fra heimen i Olderdalen.

Status per i dag i det 75. år. Ranheim Mannskor sliter litt med rekrutteringen. Dette førte til at vi for tre år siden innledet et samarbeid med sangere fra Arbeiderforeningens sangforening – Jernbanebetjeningens Sangkor. Koret teller i dag ca 50 korister. Øvelsene foregår hver tirsdag, annenhver gang i Folkets Hus

Ranheim og Jernbaneforeningens Hus i Kjøpmannsgata. Det kan nevnes at koret dro til Narvik under fanen til Jernbanebetjeningens Sangforening i slutten av mai. Da ble det avholdt landssangerstevne for jernbanekor i Narvik.

Jeg vil på vegne av Ranheim Mannskor få oppfordre alle menn i alderen 19 til 80 år om å ta kontakt med oss dersom du har lyst til å synge i mannskor. Vi har det topp under vår eminente og sprudlende dirigent Øystein Løvlie. Vi er optimister, men vi trenger deg om du har lyst. Det er «in» å stå i kor! Ta kontakt!

Vi i Ranheim Mannskor vil få takke alle som har støttet oss i de årene som har gått.

I alle bygder, grender og bydeler finner vi ildsjeler. Takket være slike entusiaster får mange øynene opp for verdiene som disse representerer. Dermed blir de kulturbærere av stort format. Vi i årbokredaksjonen har fått mange oppfordringer om å lage et portrettintervju med Arne I. Larsen. Vi var snare til å følge opp. Her kommer intervjuet.

Knut Skjervold

En musikkens maestro

Et intervju med Arne I. Larsen ved Knut Skjervold

På 1990-tallet laget NRK et radioprogram tilegnet Arne og hans musikkperler. Det var bare å gi seg ende over når Strindfjord-valsen og Pensjonistvalsen m. fl. strømmet ut gjennom eteren. Intervjueren har også opplevd å sitte i A-salen på Folkets Hus Ranheim når orkesteret begynte å «komme av litt», og da Arne, som sitter i salen, roper: «Vent litt kara!» Han river til seg et trekkspill, og et halvt minutt senere klinger alt som en drøm utover salen. Hvem er så denne musikkens allrounder som med sitt stillferdige vesen og uslitelige engasjement har vært en klippe i musikklivet på Ranheim? Arne har bodd alle sine 82 år i Olderdalen.

Fortell litt om dine røtter, Arne.
Olderdalen har alltid betydd mye for meg, smiler Arne. Det glimter til bak brilleglassene. Jeg ble født i «Bolin», det store huset bak Prix Olderdalen. Far min, Anton, kom fra Løten. Der jobba han som papirarbeider på Ådalsbruk, men da bruket begynte å gå dårlig, flytta brødrene Anton og Tormod til

Arne og Aashild Larsen.

Ranheim. De hadde hørt at papirfabrikken her gikk mye bedre og hadde bruk for folk. Etter barne- og ungdomsår i «Bolin» flyttet jeg i 1951 til Pompen. Litt lenger opp i bygda fant jeg kona mi, Aashild. Vi gifta oss i 1953 og fikk etter hvert fire barn. Faktisk flytta jeg fra Pompen nærmest rett over til eget hus ved krysset Kvernvegen/Hammerverksvegen i 1954. Jeg tror det var den første tomta på Ranheim som ble gravd ut med bulldozer.

Kan du fortelle litt om hvordan din interesse for musikken startet?

Da tyskerne beslagla radioene i 1942, tok det av for alvor. Husorgelet hjemme ble flittig benyttet. Jeg fikk en svært kyndig læremester i Kristian Solem. Der var det ingen slinger i valsen, bokstavelig talt. Orgel og trekkspill ble instrumentene mine. Første opptreden ble i julekonserten 1944. To egne sanger i kirka. Jarle Torgersen sang og organist Pettersen spilte. Jarle fikk opplæring i sang på musikkskolen, jeg lærte trekkspill der. Men

det artigste er å lage musikk – komponere og arrangere. Faktisk er det artigere enn spilling og dirigering. Første oppdraget som dirigent for mitt vedkommende, var å dirigere «Ljomar», koret til Losje Sagatun. Ellers så skrev jeg revyer til både arbeiderungdomslaget og kommunistungdomslaget i årene rundt 1950.

Spilte du i noe orkester?
Å, ja da, ler Arne. Kristian (Solem) hadde mye «finspelling» inne i byen. Av og til med 3 - 4 i besetningen, andre ganger 7 - 8 , alt etter spilleoppdragene. Bra betaling, drosje hjem, ikke noe tull. Da måtte vi spille etter noter – Kristian godtok ikke «villspelling». Jeg hadde også flere egne sammensetninger som spilte til dans og underholdning rundt omkring. Kristian Solem og jeg har vært nokså atypiske for musikkmiljøet her i bygda. Ranheim har nærmest vært hornmusikken personlig - janitsjarmusikkens høyborg. Folk «måtte» spille i korps, gjerne være messingblåser. For meg har trekkspillet vært et fint instrument. På trekkspillet kan du uttrykke tilnærmet alt mulig.

Musikk i tidlig etterkrigstid var vel mer å leve for enn av?
Ja, og jeg var heldig som fikk jobb i værtjenesten bare noen uker etter at jeg hadde tatt artium. Denne jobben medførte imidlertid en del pendling mellom ulike flyplasser - noe som i lengden ville blitt slitsomt all den stund jeg ønsket å bo i det forholdsvis nye huset mitt i Olderdalen. Derfor skiftet jeg jobb til Fjellanger Widerøe, delvis som værsakkyndig ved flyfotografering, delvis som bokholder. Etter hvert ble arbeidsplassen min hos Simon Engen, til slutt som disponent. Senere begynte jeg hos Norfoto på Stjørdal, ble også medeier sammen med to kolleger i en rammefabrikk samme sted. Deretter ble det jobb i en lokal musikkforretning, og til slutt endte jeg opp som lærer i trekkspill ved Stjørdal kommunale musikk- og kulturskole.

Du og Aashild har alltid hatt en stor bekjentskapskrets?
Mange har funnet vegen hit, nærmest åpent hus. Litt artig å tenke på ei lita jente som kom innom sammen med faren sin. Faren var en arbeidskamerat av meg og var laboratoriesjef hos Simon Engen. Lillejenta er i dag en suksessrik forfatter, nemlig Anne B. Ragde. Morsomt at hun har lyktes til de grader.

Mange har i dag litt «skrekk» for noter. Ditt syn på det, Arne?
Folk har generelt alt for stor respekt for det med noter, men det er jo som å lære å lese. Jeg synes i hvert fall det gikk veldig fort å lære «musikkens skriftspråk», notene. Kristian insisterte på at jeg måtte kunne alt. Bare talent er ikke nok, i stedet for å måtte høre en melodi mange ganger for å kunne spille den, er noen øyekast på notearket nok.

Sendte du inn musikkbidrag?
Ja, faktisk fikk jeg interesse for det. I 1958 hadde Erik Diesen et radioprogram som het «Det ligger i luften». I radioen trakk de ut åtte vilkårlige toner, og på de åtte tonene skulle det lages en melodi. Der vant jeg konkurransen, og ble dermed inspirert til å skrive mer. En imponerende sølvpokal fra NRK med inskripsjoner står som et taust vitne på hylla i Arnes musikkanneks. Det året jeg fylte 75 år, deltok jeg i en konkurranse om beste gammeldansmelodi utlyst av Norges Trekkspillforbund. Det var artig å komme til finalen. I dag hjelper jeg folk med sanger til alle slags anledninger, skriving av noter og arrangement for både kor og instrumenter.

Melodi Grand Prix, har du vært med her?
Til første Grand Prix i 1960 sendte jeg inn et bidrag, nemlig «Et sommereventyr» som kom på tredje eller fjerde plass. Melodien ble veldig populær og spilt inn av mange - først med Engerdal og Stordahl, senere med Nora Brockstedt og flere. Jeg

er litt irritert på studentene i byen, de plagierte melodien og kalte den «Piken fra Italia». De visste godt hvem som hadde skrevet den, og sånt gjør en da bare ikke! Da er det ikke pengene jeg tenker på - penger har aldri vært noen drivkraft i min musikkverden. Om de bare hadde spurt meg, så hadde jeg vel allikevel sagt ja. Et par år etter sommereventyret deltok jeg i Røde-korsarrangementet Momarken Grand Prix med melodien «Jentetrall» og havnet på finaleplass.

Hvor lenge har du holdt på innen musikklivet?
Faktisk så har det blitt 65 år. Mannskoret dirigerte jeg i over 30 år. Jeg har også dirigert Malvik Musikkorps og alle korene på Skatval og Stjørdal. Nå for tida kan jeg hjelpe Ranheim Pensjonistforenings sang- og musikkgruppe, som forøvrig kom med ny CD i 2007. Husk på at de fleste i denne musikkgruppa er folk mellom 70 og 80 år. Synes CD'n ble god, jeg! Ellers så står jeg også litt til tjeneste for Trekkspillklubben på Stjørdal hvor jeg er æresmedlem, men jeg orker ikke bli med dem på spilleoppdrag lengre. Har dessverre blitt dårlig til å gå i den siste tiden.

På Stjørdal arrangerte jeg forøvrig musikken til en Theodorakis-oppsetning sammen med Stjørdal Teaterlag og sangkoret Bygdaljom. Forestillingen ble en suksess og ble vist flere steder i Midt-Norge og bl.a. på et stort stevne på Vinstra.

Ellers noen artige episoder?
Arne ser på meg og smiler. Jeg kan nevne en gang da Odd Hansen, en meget god gitarist, og jeg spilte i et bryllup. Det gikk ikke bedre til enn at brura fikk fødselsveer utpå natta. Det heter seg jo at spellmenn er så fæle til å drikke, men det ble nok Odd og jeg som måtte kjøre henne til fødestua. Tror kanskje at vi var de eneste som var «kjørbare», og det kom jo godt med. Alt gikk bra både med bryllup og baby, ingen problemer.

Jeg kan også ta fram en episode fra min tid som musikklærer på Stjørdalen. Jeg pleide å organisere elevene i grupper fordi det gjerne ble litt artigere med samspill. Vi startet alltid opp med bursdagssangen, og så å si hver eneste gang var det noen blant slekt og venner til elevene som hadde bursdag. En dag var det imidlertid ei gruppe som forble helt taus - ingen visste av noen som hadde bursdag. Men da kan dere jo få spille for meg - for i dag har jeg nemlig bryllupsdag og har vært gift i 30 år, sa jeg. Da kom det fra en av elevene: -Med samme dama?!

Musikk-genene dine, Arne, hvor kommer de fra?
Neimen om jeg vet, en og annen slektning spilte. Bestefar Martin var med og stiftet Ranheim Musikkforening. Stort sett er jeg nok en enslig svale. En av sønnene mine er forresten med i popband.

Noen kommentarer til dagens musikk og til nåtidas samfunn?
Ikke rør musikkskolene, det er bud nr. en! Det vet jeg av erfaring. Jeg var selv elev, men var som nevnt også musikkskolelærer i femten år. Musikk er et kjempestort fag. Ufattelig for meg at musikalske ungdommer ikke tar bryet med å lære noter. At dagens musikk har gått «forbi» meg, er i takt med samfunnsutviklinga for øvrig og godt er det!

Arne stryker hånda gjennom håret. Hadde du fortalt oss ungdommene i 1945 at i 2008 ville nesten alle husstander ha 2 - 3 biler, ville vi ha ledd oss i hjel. Det har blitt en velstand over all begripelse, avslutter Arne Ivar Larsen,

- Musikkens grand old man - på Ranheim.

Krigsminner

I serien om hvordan folk fra Ranheim opplevde 2. verdenskrig, vil jeg denne gang gjengi ett av intervjuene mine elever gjorde med besteforeldre eller andre midt på nitti-tallet. Det er Thorunn Wikdahl som her har intervjuet bestefaren sin, Ingemann Jarle Wikdahl om hvordan krigsåra har festet seg i hans bevissthet. Intervjuet viser til fulle hvor vanskelig det kunne være å ha ungdomstida si under krigen, men midt opp i all elendigheten ble det heldigvis også rom for kjærlighet, noe Ingemann gir fint uttrykk for.

Et par somre i slutten av femtiåra hadde undertegnede sommerjobb hos Jenssen & Co, «moderfirmaet» til Grilstad Fabrikker. Da var jeg ofte bilassistent når Ingemann var sjåfør. Arbeidsdagene føltes ikke lange, for Ingemann var en førsterangs spilloppmaker. Vi hadde det trivelig i lag når vi kjørte ut kolonialvarer til butikkene. Dessverre gikk Ingemann bort for noen år siden, men her er sjansen til å få høre hvordan han opplevde krigen for litt mer enn femti år siden.

Knut Skjervold

Thorunn Wikdahl – intervjueren.

Krig og kjærlighet

Intervjuobjekt: Ingemann Jarle Wikdahl (f. 1923)
Intervjuer: Thorunn Sofie Wikdahl, Charlottenlund ungdomsskole

Da krigen kom i 1940, var jeg seksten og et halvt, og da var jeg på Skoger utenfor Drammen, på Skoger prestegård, som gårdsgutt. Der så jeg flyene bli skutt ned over Oscarsborg, og om kveldene kom det masse soldater fra Holmestrand, Horten og fra Drammenstraktene.

Jeg hadde det fint på Skoger. Vi var to trøndere på den samme gården. Den andre gutten het Lars, så da tyskerne kom, skjønte bonden at vi to måtte være sammen siden vi kom fra samme sted, så den første dagen satt vi i fjøset til Lars. Jeg var på Skoger i 8 måneder, og mens jeg var der, gikk det rykter om at Trondheim var nedbombet og at de ikke ville overgi seg på Hegra festning. Jeg var bare guttungen, så for meg var det bare å komme seg hjem.

Fangeleir

Da jeg kom hjem til Trondheim, var det om å gjøre å få seg en jobb. Jeg fikk jobb på travbanen som tyskerne hadde tatt. Etter en stund ble jeg flyttet til Lade flyplass. En morgen da jeg kom på jobb, var det oppstilt tyskere over hele flyplassen. Utpå formiddagen fikk jeg beskjed om at jeg skulle møte opp på en brakke ute ved Ringve. Der fikk jeg en ny beskjed om at det var 107 mann som var blitt uttatt til tvangsarbeid på Aukra, der det skul-

le bygges flyplass. Blant de 107 var jeg. Neste morgen møtte vi opp på jernbanestasjonen i Trondheim. Der ble vi anvist til de to siste vognene på et tog som skulle til Åndalsnes. Derfra ble vi sendt med en stor fiskeskøyte ut til Aukra. Da vi kom fram dit, ble vi stilt opp i rekker og talt flere ganger, fordi vi var 106 mann, i stedet for 107. Det var en som hadde klart å rømme. Så begynte vi å gå. Vi gikk til en leir som ble kalt Småge leir. Der var det så som så med alt. Det var kaldt, ca. 20 kuldegrader, da vi kom dit. Så var det å begynne å arbeide med flyplassen. Vi grov ut ei stor myr. Tyskerne la ut togskinner slik at de kunne kjøre ut i myra og tippe den i sjøen.

Flukten

Jeg skulle egentlig være i Småge-leiren i seks måneder, men etter tre måneder ble jeg og en kompis, han var for øvrig fra Agdenes, lei av alt slitet. Vi ble enige om å rømme. Vi kom oss til Molde, og derfra med buss til Eidsøra. Lenger kom vi ikke, for det gikk ingen ferger over fjorden.

Vi tok inn på et pensjonat der vi betalte med snus og tobakk. Sengeklærne så ikke ut etter oss, for vi hadde ikke fått vasket oss skikkelig på tre måneder. Vi fikk en kar til å ro oss over fjorden, og det gikk heldigvis bra.

Så begynte vi å gå. Vi håpet jo på å nå Trondheim. Plutselig hørte vi en bil. Vi sprang ned i skogen, for vi trodde det var tyskere som var etter oss. Da vi lå inne i skogen, så vi at det var en buss som dro forbi. Etter en stund begynte vi å gå igjen, og plutselig hørte vi at det kom en ny bil. Denne gangen bestemte vi oss for at vi ikke skulle gjemme oss. Det var en buss denne gangen også, og den fikk vi være med. Vi skulle sitte på til vi kom til det første fergeleiet og hoppe av der, men da vi kom dit, kjørte bussen rett om bord på ferga så vi kom oss ikke av. Vi kik-

Dagfrid og Ingemann Wikdahl fotografert etter krigen i 1945.

ket ut av vinduet, og der ute på fergedekket var det tyskere over alt. Vi måtte gjemme oss inne i bussen til vi kom over fjorden. Vi kom til Trondheim dagen etter at de hadde sprengt kraftstasjonen på Orkanger, så dette var ikke akkurat den beste tiden å komme på. Da jeg skulle ta toget inn til Ranheim, var det passkontroll på stasjonen i Trondheim. Der måtte jeg hoppe av toget og gå hjem. Da jeg kom hjem, ble det stor jubel og glede, for de hadde ikke regnet med at jeg skulle komme hjem.

Bombing av Nyhavna

Etter at jeg kom hjem, henvendte jeg meg til Strinda arbeidskontor for å få meg jobb på bondegård. Det var mangel på karer som ville jobbe innen jordbruk. Jeg begynte på Refseth inne ved Være. Det var en lørdag og bonden spurte om jeg kunne jobbe litt lenger p.g.a. slåttonna. Det var den lørdagen de bombet Nyhavna i Trondheim. Jeg satt oppe i en bakke, og fra min gode utsiktsplass så jeg det hele. Det var 42 fly som kom, og da de

fløy over byen, så jeg blinkene fra bombene. Den siste bomben falt ned like ved der jeg bor i dag, på Nedre Charlottenlund.

Den store kjærligheten

Jeg ble forelsket i Dagfrid Karoline Gundersen som jobbet som hushjelp hos grosserer Lykke. Der var det fint, og mye god mat fikk jeg. Dagfrid var opprinnelig fra Titran på Frøya, så det ble en del turer dit for å besøke henne. For å dra til Hitra måtte jeg ha pass. Jeg dro da til Strinda lensmannskontor der jeg kjente en dame som skrev ut reisetillatelser.

Jula 1944 var det blitt så strengt at hun ikke torde å hjelpe meg. Da gikk jeg om bord i «Sigurd 2». Det var en båt som gikk til Frøya. Jeg kjente maskinisten om bord, så jeg spurte om jeg kunne få være med. Han sa at det skulle jeg få, hvis jeg bare var om bord før kl. 20.00, for da gikk tyskerne vakt på landgangen. Båten gikk kl. 02.00. Jeg gikk i land på Storhallaren, for båten skulle ikke lenger sørover mot Titran. Vi var tre som begynte å gå. Det var full storm og sludd, så det var ingen hyggelig tur. Da jeg kom fram, sank jeg ned i en stol, helt utslitt, men hva gjør man ikke for kjærligheten?

Tyskerne på Titran

Det var mange tyskere på Titran, for de bygget bunkere på Stabben. Der var det flere hundre meter med tunneler under fjellet. Ved kirkegården hadde tyskerne et stort lytteapparat, og med det kunne de høre alt. Hvis det for eksempel kom en båt som skulle legge til ved kaia, så hørte de båten lenge før den nådde kaia. Man kan ikke si annet enn at de hadde skikkelig utstyr. Det var på Titran jeg fikk høre nyheter fra England. Radio var forbudt, men den eldste broren til Dagfrid, Jon Gundersen, jobbet på Redningsskøyta, og de hadde radio som vi hørte på om nettene.

Mye moro

Vi hadde også mye moro. Vi var en gjeng som var sammen i helgene, og da holdt vi til i gartneriet til Gravdahl på Nedre Charlottenlund. Da spleiset alle slik at vi fikk bakt bløtkake. Vi fikk tak i sukkeret på rasjoneringskort som vi hadde fått utdelt. Vi hadde det mye moro til tross for alt det triste og tragiske som hendte. Vi var ofte på dans på Meieribakken. Hver lørdag kveld danset vi på veien der, men hvis tyskerne kom, måtte vi springe så fort vi bare greide for å komme oss unna.

Frigjøringen

Da vi merket at tyskeren trakk seg sakte men sikkert tilbake, begynte vi å se fremover. Vi forberedte oss på jubel i mai, og det ble det til gagns. Det har vel aldri vært så mye folk i gatene i Trondheim som akkurat da. Det var folk overalt. De hang ut av vinduene og lå på takene. Jeg husker at jeg kjøpte meg et silkeflagg som jeg betalte fem kroner for. Det var mye penger den gangen.

Det kom digre krigsskip fra England og Amerika inn til Trondheim havn. De som var russ det året, skulle ut til disse skipene, og det var selvfølgelig om å gjøre å bli først. Akkurat da lå også redningsskøyta her i byen. Jeg var om bord for å besøke Jon, og da kom russen og spurte om vi ikke kunne kjøre ut til skipene. Vi ble med og fikk komme opp på dekket. Russen kunne litt engelsk, mens jeg bare kunne norsk. Det gikk greit. Vi fikk omvisning om bord.

Hvis du skal summere opp krigsårene, farfar, hva vil du si da?
For nesten alle ble det ei mørk og vond tid. Men for meg var det også ett lyspunkt: Jeg møtte Dagfrid som jeg senere giftet meg med. Kjærligheten blomstret - selv om det var krig.

Ranheim kirke 75 år

Ved Ragnar Telhaug

Kapellet og brannen

Det første kapellet på Ranheim lå i den vestre delen av kirkegården og ble vigslet den 20. april 1898, og ville således ha blitt 110 år i år. Men allerede 25. januar 1932 brant det ned ved et lynnedslag - i en forrykende uværsnatt. Det var nok et stort tap for Ranheimsfolket der og da, men - hva fikk vi ikke i stedet!

Bygging av ny kirke

Det skulle gå bare 15 måneder før den nåværende kirken kunne innvies, nemlig 20. april 1933. Hvilken dugnadsånd som måtte ha gjort seg gjeldende, både lokalt her på Ranheim og sentralt i kommunen. Byggekomiteen, med direktøren for Ranheim fabrikker, Thorry Kiær, som formann, kan ikke ha nølt med å sette i gang arbeidet, for da den offisielle tillatelsen til å oppføre kirken på det stedet den nå ligger ble gitt i november 1932, var kirkebygget allerede så å si under tak! Arkitekt Roar Tønseth har både tegnet kirken og - så vidt vi vet - vært med på å utforme interiøret. Ingrid Kiær, kona til Thorry Kiær, fikk i oppdrag å utsmykke kirken. Det var A/S Ranheim fabrikker som stillet den vakre tomten til disposisjon.

Vigsling av den nye kirken

Kirken ble innviet torsdag 20. april 1933, og vigslingen er fyldig dekket med en stor reportasje i avisen «Nidaros» dagen

Ingrid Kiær i arbeid med veggmaleriene.

etter, 21. april. Vigslingen blir karakterisert som en «sjelden vakker høitidelighet». Gudstjenesten startet kl. 12, og det var langt fra plass i kirken til alle som ville være med. Men det var ordnet med høyttaleranlegg, slik at de som stod utenfor på kirkebakken kunne følge med i gudstjenesten. Prost Castberg talte til menigheten, og biskop Støren holdt så «en manende innvielsespreken» og stod for vigslingen. I sin preken sa han bl.a. at «Kirken skulle reise seg på nytt.....og nu er planene lykkelig gjennomført! Men, selve kirkebygningen var dog ikke hovedsaken. Hovedhjørnestenen var Jesus Kristus. Ham måtte vi bygge på». Etter vigslingen holdt direktør Kiær og frue middag i sitt vakre hjem på Ranheim for 90 gjester!

Hva møter oss når vi beveger oss mot og inn i Ranheim kirke?

Kirken på Tangen

Det første som slår oss er den usedvanlig fine beliggenheten kirken har. Det fortelles at det var uenighet om hvor den nye kirken skulle bygges – på samme sted som det gamle kapellet lå eller på høyden lenger øst og nord? Vi må være takknemlige for at de valgte som de gjorde! Det sies at Ingrid Kiær var sterkt inne i diskusjonen og gikk inn for at kirken skulle bygges der den nå ligger!

Skulpturen Corona Christi

På vei inn i Ranheim kirke møtes vi av den vakre Corona Christi-skulpturen, plassert like over kirkedøren i en gotisk kløverbladsbue. Det er Ingrid Kiær som er mester for dette kunstverket. Corona Christi betyr Kristi krone og bakgrunnen for denne skulpturen er nok hentet fra Hebr. 2,9 der det står at: "Men Jesus, som for en kort tid var stilt lavere enn englene, ham ser vi nå kronet med herlighet og ære fordi han led døden." Fredrik Kiær, sønn av Ingrid Kiær, forteller at hans mor kan ha plukket opp kunnskap om modellering hos billedhuggeren Auguste Rodin som var venn av familien.

Interiøret

Inne i kirken er det nok det store altermaleriet og fargevalget som gjør sterkest inntrykk på de fleste.

Fargene

Fargevalget er kontinentalt og tidstypisk for 1930-tallet ifølge førstekonservator Håkon Andersen, Kunstindustrimuseet i Trondheim. Fredrik Kiær mener at arkitekten Roar Tønseth og hans mor sammen valgte ut fargene til interiøret i Ranheim kirke. Tønseth var en formidler av trøndersk tradisjon i arkitektur og interiør. Det er derfor fascinerende å tenke at kildene til fargevalgene i Ranheim kirke dels er trøndersk tradisjon, dels kontinental inspirasjon!

Ranheim kirke 10.05. 2008.
Foto: Margit Lea Myklebust

Bildene

Men det som fanger oppmerksomheten sterkest er alle maleriene og spesielt altertavlen. Det store altermaleriet med korsfestelsesscenen fra Golgata stod ferdig allerede til vigslingen. De ti maleriene på kirkens sidevegger kom på plass senere. De gjengir kjente hendelser i Bibelen, hvert knyttet til en salme. Så til slutt - over 80 år gammel! (på begynnelsen av 1970-tallet) - fullførte hun sin kunstneriske utsmykking av Ranheim kirke med de to maleriene som er plassert på hver sin side i koret. Maleriene presenterer de viktigste elementene i Bibelens budskap, og de tre aller viktigste er samlet i koret: Jesu fødsel, Jesu død på korset og Jesu oppstandelse/himmelfart. Knut Kittelsaa skrev i Min Kirke i forbindelse med 50-års jubileet: «Denne måten å utsmykke kirken på har paralleller i kirkekunsten langt tilbake i tiden. Bibelhistoriske bilder ble slik benyttet i kristendomsundervisningen». Og jeg vil legge til - kan fortsatt brukes til det samme!

Hvem var så denne Ingrid Kiær?

Hun var gift med ovennevnte Thorry Kiær, og det gav selvfølgelig muligheter til å være med å utforme kirken! Men kanskje like viktig var det at hun var datter av en av våre store landskapsmalere, Fritz Thaulow. Hun ble født i Frankrike og bodde de første 14 år av sitt liv der, mesteparten i Paris. Hun gikk på vanlig fransk skole der hun lærte sin bibelhistorie. Familien levde i en krets av tidens kunstnere, både norske og internasjonale. Hun hadde ingen formell utdannelse i malerkunsten, men lærte av sin far. Hun fulgte ham på sykkel ut der han fant sine motiver. I følge Fredrik Kiær, sønn av Ingrid og Thorry Kiær, så hadde hun arvet sin fars fargesans og fargeglede.

Valgte hun selv ut motivene for disse maleriene?

Bildemotivene sammen med korsfestelsesscenen som det sentrale bilde gir inntrykk av stor innsikt i Bibelens budskap. Til dette sier Fredrik Kiær: Min mor var en meget selvstendig person, men jeg vil tro at hun i denne saken rådførte seg både med min far og med kirkens menn. Han forteller at hun ofte nevnte residerende kapellan Rosaas i den tiden hun arbeidet med bildene. Rosaas var residerende kapellan i Strindens prestegjeld i tiden 1920-1951.

Verneverdig

På tross av sin unge alder ble Ranheim kirke allerede på 1990-tallet satt på listen over verneverdige kirker. Det skyldes selvsagt det særpregede interiøret. Det forteller oss også hvilket klenodium vi har i bygda!

Modernisering og vedlikehold

Opp gjennom årene har det blitt utført større arbeider på kirken. Jeg nevner bl.a.:

Fredrik Kiær og leder av Ranheim Menighetsråd Astri Siim i forbindelse med jubileet. Foto: Margit Lea Myklebust

- i 1959 ble orgelet reparert og utvidet og kirken fikk flombelysning.
- i 1983, i forbindelse med 50-års jubileet, ble rommet i kjelleren panelt og utstyrt til en trivelig kjellerstue. Samtidig ble det montert høyttaleranlegg.
- senere er det anlagt rullestoladkomst til kirken og nytt tak
- i 2007/2008 ble hoveddøren og dørene til sideskipene restaurert, samtidig som vi har fått ny løper i midtgangen og rammene rundet bildene i kirkeskipet, korbuen og de 12 søylene er malt.
- videre planer; restaurering av Corona Christi, innredning av handikaptoalett og reparasjon av sprekker i bakre murvegg i kirkeskipet og ikke minst bygging av nytt orgel.

75-års jubileet

Ranheim Kirke ble vigslet en torsdag, 20. april. 75-års dagen falt på søndag 20. april i 2008. Jubileet ble markert med en sang- og

musikk-kveld fredag 18. april og med en festgudstjeneste søndag 20. april med etterfølgende kirkekaffe. Sang- og musikk-kvelden fredag 18. ble en stor opplevelse for de mange som var møtt fram. Temaet var «Med salmer og palett. Ingrid Kiærs utsmykning av kirkerommet i tekst og toner». Ledetråden for kvelden var salmene som Ingrid Kiær hadde knyttet til maleriene. Gjennom korsang, allsang og solosang, fiolin- og gitarspill samt orgelspill ved kantor Øivind Netland (som hadde satt sammen programmet), fikk tilhørerne et minne for livet! Kapellan Morten Andersen loset oss på en lett og ledig måte gjennom kvelden. Ved festgudstjenesten på selve jubileumsdagen talte prost Tora Samset, og på kirkekaffen etterpå var det mange som kom med hilsninger, bl.a. sønn av Ingrid Kiær, Fredrik Kiær.

Avslutning

Ranheim kirke er gitt en plassering i landskapet som gjør at den er lett synlig og lett tilgjengelig. Eksteriøret minner om de mange middelalderkirkene i Trøndelag. Interiøret gir i bilder og tekst en vakker presentasjon av det sentrale budskapet i Bibelen.

Vi har en arv som vi må ta vare på for etterslekten!

Kilder:

- «Maleriene i Ranheim kirke» av Knut (Nilsen) Kittelsaa i Min Kirke, nr. 2 - 3, 1983.
- Muntlig og skriftlig informasjon fra Fredrik Kiær.
- Avisen Nidaros, fredag 21. april 1933.
- Se for øvrig to leseverdige artikler om samme tema i Ranheim Bydels Museums Historielags årbok 2003.

Personene bak gatenavna

Ingrid Kiærs veg

Ved Lars Nygård

Mange kjenner historia om gamle Ranheim kirke som gikk tapt i brann i 1932 etter et lyn-nedslag. Daværende direktør på fabrikken, Thorry Kiær, ble formann i byggekomiteen, og allerede i april 1933 ble den nye kirka vigslet. Ingrid Kiær, kona til direktøren, var ikke med i byggekomiteen, men det sies at hun hadde et avgjørende ord med i laget når det ble bestemt at kirka ble bygd der den i dag ligger, plassert fritt og godt synlig på områdets høyeste topp. Den gamle kirka lå et par hundre meter lenger vest enn det nåværende bygget. Ingrid ville at ny-kirka skulle vises. Den skulle plasseres godt synlig, høyt og fritt. Fabrikken ga gratis tomt. Koret og hele ny-kirka vender mot nord, noe som er uvanlig, da de fleste kirkene i Norge ligger i aksen øst-vest. Kirka skulle ikke bare være et åndelig, men også et visuelt samlingspunkt for Ranheim-samfunnet.

Videre ble det Ingrid Kiær som stod for utsmykking av kirka. Hennes altertavle var ferdig da kirka ble innviet. Videre malte hun de 10 bildene på langveggene som gjenforteller viktige hendelser i bibelhistorien. I 1977, i en alder av godt over 80 år, malte hun de to sidebildene i koret. (Vil du vite mer om Ingrid Kiærs malerier i kirka, se historielagets årbok i 2003.)

Ingrid Kiær (1892 - 1983)

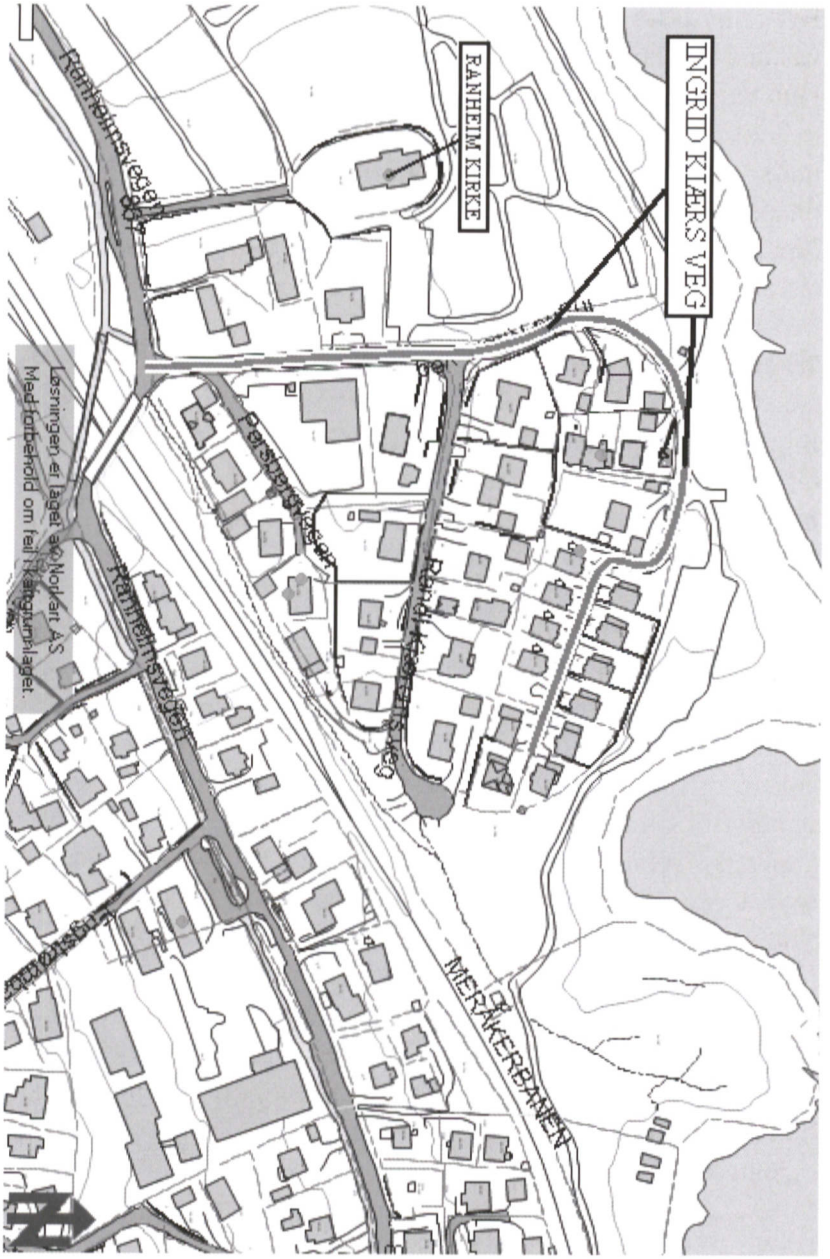
Ingrid Kiær kom til Ranheim i 1923 da hennes mann, Thorry, ble direktør ved fabrikken. (Om Thorry Kiær, se historielagets årbok for 2006.) Hun ble et meget aktivt medlem av Ranheim-samfunnet fram til 1938, da hennes mann ble direktør ved Løkken verk, og de flyttet dit. Hun var i flere år en meget engasjert leder av Ranheim Sanitetsforening. Da Ingrid kom til Ranheim, hadde sanitetsforeninga bare 10 - 15 medlemmer. Ingrid omskapte foreninga fra å være en eksklusiv forening for de få til å bli en folkebevegelse der langt på vei hele Ranheim-samfunnet deltok i foreningens aktive arbeid med tuberkulosesaken.

Ingrid var en usedvanlig aktiv og allsidig begavet person. Hennes malerkunst har vi allerede nevnt. Ingrid hadde ingen formell kunstutdannelse, men det er ikke vanskelig å tenke seg at hun både fikk gener og enkelte råd fra sin far, maleren Fritz Thaulow. Hun var en meget begavet pianist, og i samråd med foreldrene ble det lagt planer om at hun skulle bli profesjonell musiker. Musikk-karrieren ble lagt til side da hun i 1914 giftet seg. Hun likte å veve billedvever og løpere. Hun var aktiv opp-

dretter av jakthunder - pointere - og organiserte jaktprøver. Hun var selv en aktiv jeger. Hun kunne kommunisere via blindeskrift. Hun likte å fiske laks. Hun var en dyktig kokk, skrev spalter med matoppskrifter for aviser og ga ut kokeboka «Mat for mons» under pseudonymet Trine Trulsen (Gyldendal forlag, 1932). Selv om hun ble født inn i og vokste opp i et fritt kunstnermiljø - i Europa og i Norge - var hun hele livet dypt og personlig engasjert i sin kristne tro og i kristent frivillig arbeid. Ingrid har i mange sammenhenger gitt uttrykk for at hennes forankring i den kristne tro har vært selve fundamentet i hennes rike liv.

Ingrid Kiær ble født i 1892 og var datter av den kjente kunstmaleren Fritz Thaulow - en slekt med mange framtredende kunstnere og akademikere med aner tilbake til Danmark på 1500-tallet. Hennes mor var Alexandra, født Lasson, også hun i en slekt med framtredende akademikere og kunstnere. Den kjente revyartisten Bokken Lasson og maleren Oda Krogh var Ingrid Kiærs tanter. De første 14 år av sitt liv bodde Ingrid i Frankrike (i Paris og Dieppe), hvor familien bodde. Ingrids mor ga ut en bok om livet i Paris - «Mens Fritz Thaulow malte» - hvor Ingrids oppvekstmiljø blir skildret. Ingrids tante, Bokken Lasson, har skrevet om familien og forfedrene til Ingrids mor i «Slik var det dengang» (Gyldendal forlag, 1940). Også på morssiden kunne Ingrid føre sine aner langt tilbake i historien (adelsslekten Soltikoff i Russland).

Etter sin oppvekst i Paris, var fransk langt på vei Ingrids andre morsmål. Hun behersket også russisk etter at hun bodde noen år i St. Petersburg, hvor hennes mann var direktør ved en norskeid fabrikk. Ingrid hadde virkelig med seg en internasjonal erfaring, da hun flyttet inn på Ranheim gård i 1923. Ingrid og Thorry fikk 30 av sine beste år i Trøndelag, først på Ranheim til 1938 og deretter på Løkken verk til 1958 da Thorry ble pensjonist og de

Kart som viser Ingrid Kiærs veg.

flyttet til Oslo. Ingrid var også aktiv og engasjert i miljøet ved Løkken verk. Hun var også leder av Sanitetsforeningen på Løkken. Hun var en hovedkraft bak oppbyggingen av Margarethahaugen (tilbud for psykisk utviklingshemmede), og hun dekorerte kapellet «Den gode hyrde» i Orkdalen. Etter at hun flyttet til Oslo, gjorde hun også et utsmykkingsarbeid i Frogner kirke. Hun ble bl. a. tildelt Norske kvinners sanitetsforenings høyeste æresbevisning.

Både Thorry og Ingrid var sterkt knyttet til Ranheim. De var begge oppriktig glad i Ranheimsmiljøet. Samtidig var Ingrid Kiær en usedvanlig sterk kvinne og personlighet. Hun hadde en egen evne til å tenne engasjement i andre og å få andre med i aktivt frivillig arbeid. Ragnhild Barstad - selv mangeårig ansatt på gulvet i fabrikken som arkpakker - gir en usedvanlig fin attest til både Ingrid og Thorry. Ragnhild forteller levende om klassesamfunnet på Ranheim, hvordan kontoristene og de ledende på fabrikken fikk arbeiderne på «gølvet» til å føle seg små og mindreverdig. Men det var ett unntak, sier Ragnhild - Thorry og Ingrid Kiær. Respekten for de store - direktøren og frua - sto ved lage, men disse to bidro til at en som «bare pakket ark» likevel opplevde egenverd.

Det er også Ragnhild Barstad som forteller følgende anekdote som viser Ingrid Kiærs tilknytning til Ranheim selv etter at Ingrid flyttet til Oslo: Ragnhild var aktiv i kooperasjonen, og skulle til Oslo på kurs. Ragnhilds venninne tjente da som hushjelp hos Ingrid Kiær, og fortalte vertskapet sitt at hun skulle treffe en venninne fra Ranheim. Er venninna fra Ranheim, skal hun bo hos oss, sa Ingrid. Ingen fra Ranheim skulle bo på hotell. «De er alle mine gjester», sa Ingrid.

Ingrid Kiær døde i 1983 godt og vel 90 år gammel. Ingrid og

Thorry fikk tre barn. Familien Kiær har sitt gravsted ved Strømsø Kirke i Drammen, hvor Ingrids urne er satt ned.

Kilder:

- Johan O. Jensen: Trondheim, vår barndoms by. Gyldendal forlag 1996.
- «Min Kirke». Menighetsblad for Ranheim menighet. April 1983.
- Årbok for Orkdal historielag 2002.
- Fredrik Kiær. Personlige meddelelser.

Øvre Være
Gnr. 26 Bnr. 1

Ved familien Brit og Arne Støre

Være

Gammel gård ved Ranheim. Fra 1200-tallet er bevart formen Verinni. Navnets betydning er uviss, men Rygh antok at det var et vin-navn. Det var sannsynligvis på 1200-tallet at gården ble erkebispens gods.

I 1837 fantes i Domkirken i tverrskipets søndre arms øverste kapell en marmorstein. På steinen var et figurert kors og innskrifter med store bokstaver fra det 13de århundre. Ved den ene side av korset stod: «Jon erkebiskup gaf danna stain sem gvd sialfr dakc (antageligvis feil for fèkk; gav) honom». (Jon erkebiskop gav denne sten som gud selv gav ham.) På den andre siden stod: «Her hvilir Asgavtr a Verrini biddir firir sal hans». (Her hviler Asgavtr på Virrini, be for hans sjel.)) Det er denne siste innskrift man særlig må legge merke til. Det er ikke usannsynlig at denne Asgavtr på Være har skjenket sin eiendom Være til kirken for å sikre seg dens forbønn (sjelemesser) etter sin død, og at gården således er blitt kirkens eiendom. Det var mange gårder som i den katolske tid kom i kirkens eie på den måten. Etter reformasjonen er gården så blitt inndratt under kongen.

Fra 1590 har vi formen Werenn, fra 1624 Werre, og fra 1631

Tavla i Nidarosdomen.

Werrj. Etter reformasjonen ble gården krongods, og 1661 var den delt i to bruk, nemlig Være Vestre og Østre, som begge var dragonkvarter.

Være Vestre

Det ene av de to brukene som det opprinnelige Være ble delt i etter reformasjonen. Det var krongods og dragonkvarter. Bruker var i 1661 Jon Paulsen, 1683 Jon Arntsen, 1701 Johan Jonsen. I 1755 ble gården ved kongelig skjøte fra Fredrik den 5te solgt til Nils Jonsen som før hadde hatt den på bygsel. Ved salget forbeholdte kongen retten til den gull- og sølvforekomst som måtte finnes på gårdens grunn. De første opplysningene om gårdens dyretall er fra 1657; 3 hester, 20 kyr, 8 geiter, 8 sauer og 3 griser. Samlet innmark var 430 mål derav 210 mål naturlig eng. Da Nils Jonsen døde i 1760, ble gården delt i to bruk som tilfalt hans sønner Sivert og Nils. Brukene ble nå benevnt som henholdsvis Være Øvre og Være Nedre. Disse gårdene har samme

Dette bildet er tatt fra øst mot vest i ca. 1886. Vi tror det er Ole Andreas Olsen med familie som står ved enden av stua. Huset som står i midten av gårdsplassen ble flyttet 10 meter og snudd 90° ca 1910.

gårdsnummer men ulike bruksnummer 26/1 (VØ)og 26/2 (VN). Gårdene ble delt opp slik at det ble likt med sand- og leirjord og skog på de to gårdene.

Øvre Være

Da Være Vestre ble delt i 1760, tilfalt den ene delen, nå kalt Være Vestre Øvre, Sivert Nilsen, og han bygde opp gården der den står i dag. Etter hans død i 1793, kjøpte Jon Olsen Være gården for 450 riksdaler (ca kr. 900), og giftet seg med Siverts enke. Samme år solgte han gården til stesønnen Jon Sivertsen på den betingelse at han først skulle overta den i 1798. Han forbeholdt seg som kårytelse å få bruke husmannsplassen Nytrøa og engstykket Lykstadaunet.

Væresaunet i Bratsberg var ei seter under Være Øvre som også benevnes som Lykstadaunet, eller bare Aune i dagligtale. I 1796

Dette bildet er av Ingeborg og Jenny Være tatt i 1949.

kalles Erik for dragon Erik Nilssen Jervan, og ved foged Berg fikk han da kgl. tillatelse til som bygselsmann å rydde og dyrke samt bebygge den halve del av Væresaune, nemlig den del som Nils Jonsen Være hadde benyttet. Tømmer til husbyggingen fikk han lov til å ta i allmenningens skog. Når den andre halvdel, benyttet av Jon Olesson på Være Øvre, ble ledig ved hans fratredelse, skulle Erik Nilsen også ha denne del. Erik står i folketellingen 1801 oppført som «Huusbonde» på «Nyebygget gaardeplass» Lykstadaunet i Bratsberg sammen med kona Anne Greisdatter og barna Nils og Karen. Erik fikk seks barn i første ekteskap og fire barn i det andre.

1843 overdro Jon Sivertsen gården til sin fostersønn Ole Olsen. Han overdro gården til sin sønn Ole Andreas Olsen Være i 1869. Hans sønn arvet gården 1916, og da han, Olav Være, døde i 1932, overtok søstrene hans, Ingeborg og Jenny, gården.

Christian Støre på selvbinderen mens drengen Finn Fissum styrer hestene Helmer, Steinar, Holger og Frigga.

Fra 1866 har vi opplysninger om at dyretallet var: 2 hester, 10 kyr, 6 sauer og at avlingen var på: 30 tønner bygg, 50 tønner havre, 120 tønner poteter og 90 lass høy. (En tønne = 139 liter.)

1945 kjøpte Christian Støre fra Ranheim Østre og Ingeborg Støre f. Siim fra Være Nedre gården. De fikk fire barn: Ola, Arne, Tor og Anne. Ingeborg og Jenny var tremenninger av Christians far, Nicolai Støre.
1979 overtok Brit og Arne Støre gården. De fikk fem barn: Christian, Synnøve, Torbjørn, Oskar og Arnljot.
Dyretallet i 1979 var: 16 melkekyr, 2 griser og 50 høner. På **1970- og 80-tallet** blir det oppdyrket ca. 120 mål på "Myran" oppe på Reppeplatået, slik at dagens areal er: 290 mål dyrket mark, 20 mål beite og ca. 400 mål skog.

Arealet som går med til for til kyrne er ca. 100 mål, mens det dyrkes korn på ca. 200 mål. Kornsortene varieres mellom bygg,

David Brown 900 fra 1958.

havre og hvete. På slutten av 1800-tallet bodde det en dansk gartner som het Bersvend på gården, og det ble plantet mange forskjellige planter og tresorter rundt omkring på gården. Blant annet den kjempestore Hvitbøka, som står i kjøkkenhagen bak fjøset.

Det var på begynnelsen av 1930-tallet at mekaniseringen av jordbruket tok til. Det kom slåmaskin på gården slik at både gras og korn kunne slås med hest og slåmaskin. Da Christian kjøpte gården i 1945, stod hestene for all trekkraften på gården. Han kjøpte sin første traktor (Fordson-traktor) allerede i 1947 av sin bror Marius. Den ble stort sett brukt til pløying og harving. Den var med jernhjul, slik at bruken var begrenset til vårønnarbeid og ikke til grasarbeid, da hjulene ødela grasrota.

I 1958 kom den første (moderne) traktoren til Være Øvre, og den kunne brukes til jordbearbeiding, grashandtering, dra slepskurtreskeren, snøbrøyting og i skogsdrifta. Det kan nevnes at den

Jon Siim på traktoren, og Christian Støre på selvbinderen. Bildet tatt ca. 1950.

samme traktoren, «Gammeltraktoren», fortsatt er i drift til småjobber. I 1958 ble gårdens to siste hester Buster og Gorm solgt. Christian hadde Buster med seg hjemmefra som føll. Fram til 1940 ble korn og gress slått med hest og slåmaskin, da bandt de kornet i nek for hånd. Etter 1940 ble det brukt selvbinder som slo og bandt sammen kornet til nek. Selvbinderen ble dratt etter hest, men senere etter traktor, noe som lettet arbeidet veldig.

Men det var innkjøringen av kornnekene om høsten og treskingen om vinteren som var det største arbeidet. Treskingen foregikk med et treskeverk som sto på låven, og var en maskin som skilte korn, snerp og halm fra hverandre. I 1958 kom den første skurtreskeren som gjorde alle disse operasjonene med kornet til Være Øvre. Siden har maskinparken bare blitt større og med mye større kapasitet og bedre komfort. Tidligere var det melkeproduksjon på alle gårdene på Være, mens det pr. i dag bare er Være Øvre som har melkekyr eller dyr generelt.

Dette bildet er tatt fra vest mot øst, tatt ca. 1886. I bakgrunnen til venstre ser vi Være Østre, og til høyre ser vi Væresbakken. Over taket på stua ser vi Væretrøa før det ble bygd der. Bak låven, foran låvebrua, ser vi hestevandringen som ble brukt til å drive forskjellige maskiner.

I 1996 gikk vi sammen med fem andre bønder og leier to gårder i Bratsberg. Der bygde vi opp Rossmo fellesseter. Det er to gårder fra Strinda og fire fra Malvik som er sammen om drifta av setra. Det er ca. 100 kyr som melkes der fire måneder hver sommer. Før var det vanlig og nødvendig med mye arbeidshjelp både ute og inne på en gård. Det var ikke uvanlig med et par drenger og ei taus til daglig og enda flere under onnene. Mye mer rasjonell drift både ute og inne gjør at brukerne må greie det meste selv. Lønnskostnadene gir ikke plass for særlig innleid arbeidshjelp.

I 1980 - 81 ble det bygd nytt fjøs med forsentral og to tårnsiloer, slik at vi i dag har plass til 20 melkekyr og 20 ungdyr.

I 1983 ble det bygget nytt redskapshus og korntørke. Dette gjorde det mye enklere å få plass til traktorer og redskaper og ikke minst å få tørket kornet i fuktige høster.

I 1986 ble det bygd bilgarasje.
I årene 1987 - 89 ble bolighuset påbygd og restaurert. 230 års vær og vind hadde slitt hardt på både tak, vegger og vinduer.
I 2007 ble det satt opp en plasthall på 600 m^2, som skal brukes til redskapshus og forlager.
I dag drives det med melkeproduksjon, såkorndyrking og en del leiekjøring.

Brit (som er gift med Arne) og Hanne (som er gift med Christian) driver hver sin familiebarnehage på gården. I 1990 og 1992 ble det under ledelse av Strinda Landbrukslag arrangert åpen gård på Være Øvre. Da ble dørene åpnet siste søndag før skolestart om høsten for byfolk og ellers alle interesserte, så de kunne komme og se hvordan vi har det på en gård. Da var det folksomt, med ca. 2000 besøkende. Det var hopping i høyet, riding og salg av kaffe og mat. Baking av flatbrød og lefse, karding og spinning av ull var det også.

De kalte seg Hoff
Om Hoff-familien på Ranheim

Ved Svenn Hoff Eli

I samarbeid med Svenn Hoff Eli presenterer vi her litt av historien om Hoff-familien på Ranheim. Svenn er tredje generasjon Hoff på Ranheim, og har bodd hele sitt liv i bydelen.

Red.

Den første i Hoff-slekten som tok navnet Hoff var Jakob Mortenson Hoff fra Mattmar i Jämtland i Sverige. Han ble født i 1757 i Tossberg i Sverige, og flyttet til Trondheim før 1780, på den tiden det ennå luktet fersk høvelspon av Stiftsgården, som ble bygget 1774-1778. Jakob ble sjømann, og i 1782 var han matros på «Den Gode Hensikt». I 1785 ble han gift med pike Elen Johanne Schröder, og de fikk tre sønner; Johan Martinius (født 1787), Didrik Christian Fester (stamfar for Hoff-familien på Ranheim, født 1789) og Berent (født 1792). Johan Martinus gikk på Ila skole (betalingsskole), og lærte å lese, regne og skrive. Dette var ingen selvfølge på denne tiden. Senere arbeidet han som handelsbetjent i firmaet Falk og Nordal, firmaet som senere bygde Thaulowgården i Ravnkloa. Berent ble urmakermester og stamfar til urmakerne Severin Hoff og bakerdynastiet Wilhelm Hoff, firmaer mange vil kjenne til også i dag. I adresseboken for Trondheim på slutten av 1880-tallet står mange med navnet Hoff oppført som bakere, urmakere og andre håndverkere.

Jakob, som var oppvokst i innlandet, seilte som sjømann i Nord- og Vest-Europa, til slutt som styrmann. Dette var ikke ufarlig, selv i fredstid. Jakob reiste med små båter, såkalte galeaser. I 1797 ble han skylt over bord og ble borte på vestkysten av Spania, utenfor Cap Finisterre. Dette var turbulente år i verdenshistorien. Noen år tidligere hadde den franske revolusjonen sitt utbrudd. Jakob befant seg i Amsterdam fra april til juli 1789. Festningen Bastillen ble stormet 14. juli 1789. Etter Jakobs død giftet enken Elen Johanne seg med skomaker Jakob Løcke. Hun døde i 1805, 41 år gammel. Jakob Løcke overtok da huset.

Mellomste sønn, Didrik Christian Fester Hoff, var født i 1789, og skulle bli stamfar til Hoff-familien på Ranheim. Didrik var sannsynligvis oppkalt etter matematikklærer Didrik Christian Fester ved Trondheim Katedralskole, som underviste i navigasjon. Det er sannsynlig at faren Jakob ble undervist av matematikklæreren og oppkalte sin sønn etter ham. Didrik ble sjømann som sin far, og i 1805 mønstret han på briggskipet «Hagen Adelsten». Han seilte i en periode da de verste konfliktene raste mellom Napoleons Frankrike og England. Nelson seiret ved Trafalgar 21. oktober 1805. I februar 1807 rømte Didrik fra skuta i London.

I 1825 giftet Didrik seg med jomfru Cathrine Elisabeth Jørgensen. Didrik var da styrmann. Paret hadde allerede fått en sønn, Carl Christian Hoff, født 1824, men fordi Cathrine var av høy stand, står hun allikevel oppført som jomfru i kirkeboken. Lykken ble kortvarig for det nygifte paret, for allerede i 1825, etter 10 måneders ekteskap, døde Didrik. Enken ventet da parets andre sønn, som ble født i 1826 og kalt Didrik Christian etter sin far. Det kan nevnes at Cathrine var datter av gartner Asmus Jørgensen, som fru hoffagentinne Lysholm hentet opp fra København for å lage de storslåtte hager og alleer på sitt lyststed Havstein. Cathrine

døde på Trondheim Hospital i 1879, 90 år gammel.

Cathrine fikk en vanskelig tid, og ble nødt til å gi fra seg sin eldste sønn, Carl Christian. Han ble rundt 1834 bortsatt på gården Dueskar, rett over fjorden fra Råkvåg. Her lærte han sannsynligvis snekkerfaget. Senere meldte han flytting til Ålesund. I 1854 fikk han sønnen Peter med Engløv Petersdatter Eide. Peter ble boende i Ålesund. I 1858 ble Carl Christian gift i annet ekteskap med Marit Eriksdatter Alnes, og de fikk åtte barn. Carl Christian ble etter hvert troende og står i folketellingen av 1875 oppført som blant annet bibelbud. Han mente bestemt at sønnene skulle lære et håndverk, og de ble alle skomakere, skreddere eller andre typer håndverkere.

Sønnen Edvard (født 1860) var den som senere skulle føre slekten videre på Ranheim. Han ble født på Myrabø på Møre. I 1875 ble han fulgt av sin far til Trondheim og plassert i malerlære hos malermester Amund Aafløy i Strandgaten 3 (i dag Olav Tryggvasons gate 3). Faren Carl Christian døde i 1909, mens moren Marit døde i 1916. Edvard var den eldste sønnen i familien. Overgangen fra det rolige hjemstedet på Møre til sentrum av Trondheim var sannsynligvis stor. Han bodde hos malermesteren, og hadde trolig kost og losji, men ingen kontantbetaling. Han fortalte senere at de første pengene han tjente var 25 øre han fikk for å lakkere en karjol for en vognmann. Han kom trolig til Ranheim i perioden 1884 - 88, etter at cellulosefabrikken startet opp sin aktivitet. En dag han var på husmannsplassen Væresgjerdet på Være for å sette inn en vindusrute for Jo-Smed, møtte han Hansine som passet barna der. Det oppsto «søt musikk», som det heter, og i 1889 ble fabrikkarbeider Edvard Hoff og Hansine Hansdatter gift. De bodde trolig allerede da på Hitra (Ranheim). De fikk i alt 11 barn; Mary Birgitte (født 1889) ble gift og senere bosatt i Kristiansund, Else Karoline (1891-1892) døde ett år gammel av difteri under en epidemi i 1892,

Deler av Hoff-familien. Foran fra venstre; Elisif Søderholm, Edvard Hoff, Hansine Hoff, Mildrid Hoff. Stående fra venstre; Edvin Hoff, Frode Hoff, Hergeir Hoff, Esther Hoff.

Edvin Henry (1894-1973) ble gift i høy alder og hadde ingen barn, Else Lucie (1894-1958) ble bosatt i Trondheim og fikk to barn, Didrik Karl Vilhelm (1896 - 1966) fikk to døtre, ble bosatt på Ranheim og tok senere over Elshøy, Astrid Jørgine (1898-1980) fikk tre sønner og en datter bosatt på Ranheim, Agnes Svanhild (1900 - 1945) ble gift i Mosjøen og fikk ett barn, Esther Jorun (1902 - 1950) fikk ingen barn, men var dels bosatt på Ranheim, Wilhelm Frode (1904-1981) fikk to døtre og en sønn, Hergeir Edmund (født 1907) var bosatt på Ranheim og fikk en sønn og en datter bosatt på Ranheim og Mildrid Alfbjørg (1909-1988) fikk ingen barn, men var bosatt på Ranheim.

Rundt 1900 bygde familien boligen Elshøy ved Leirmælen (Ranheim). Bygget står den dag i dag. Dette var trolig en økonomisk dristig, men klok beslutning. De drev med dyr som attåtnæring, og hadde blant annet lam på sommerbeite i Reppe-

Hans Hitra

marka. I tillegg hadde de gris og høner. Edvard ble etter hvert tilsatt som maler ved papirfabrikken. Han var også blant annet engasjert som maler på nybygget til skipsreder Selmer på Overvik. Edvard var en kar med godt humør, og gjenlevende barnebarn kan fortelle om mange spennende historier fortalt av bestefar. Særlig likte han å fortelle om sine mange travhester på en overbevisende måte. Hvis det ble ymtet tvil om hestenes eksistens - barnebarna fikk jo aldri se dem - viste han dem en sveipe han hadde funnet på veien. Edvard Hoff døde i 1941. Han ble kjørt til kirkegården med en staselig vogn forspent to flotte hester, en siste tur verdig en hestekar.

Hansine Hansdatter var født i 1870. Foreldrene var tjenestefolk på Ranheim Vestre hos brukseier Jenssen. Faren ble kalt Hans Hitra, og var husmann på Hitterplassen. Han kom opprinnelig fra Inderøya og het Hans Petter Larsen. Moren var Johanna Kristoffersdatter fra Tydalen. Normale familieforhold var umulig mens man var tjenestefolk på en storgård. Hansine ble derfor oppfostret på «Kroa» hos Birgitte «Kroa». Her bodde hun i hvert

fall de fem første årene av sitt liv. Hansines første barn, Mary Birgitte, var oppkalt etter fostermoren. «Kroa» og dens beboere har helt opp til i dag betydd mye for familien Hoff. Birgitte var jordmor og tok imot Hansines barn. Hansine var en meget dyktig husmor og husøkonom, og hennes omsorg var trolig medvirkende i at 10 av hennes 11 barn vokste opp. Hansine døde i 1952.

Det går for langt å omtale de neste generasjonene, som jo for en stor del fremdeles er i live. Vi overlater til senere generasjoner i årbokas redaksjonskomité å ta fatt på det arbeidet, og avslutter her historien om Hoff-familien på Ranheim, en familie der sjøfart og håndverkfag har vært sentrale leveveier i mange generasjoner.

Presthus Stamsædgård

Ved Knut Solem

Navnet Presthus har ifølge Trøndelags store lokalhistoriker Henrik Mathiesen sitt navn etter en prest eller prestevidd som har bodd på gården i sin tid. Dette er en meget gammel gård. Det var bosetting på gården i 1520, og den tilhørte da Bakke kloster. På den tid var det to leilendingsbruk ved navnet Presthus. I 1762 ble begge bruk solgt til Roald Andersen. Deretter var det mange eiere av gården. Se for øvrig artikkelen: Bautasteiner på Presthus og Bautaveien i årboken for 2002. I 1866 ble Erik Solberg fra Sokndal eier av Presthus. Han var født i 1808 og hadde tidligere eid gårdene Ferstad, Ugla og Lian på Byåsen.

Gården hadde da ca. 450 dekar dyrket mark og ca. 150 dekar utmark. Fra 1875 ble hans sønn, Lars Solberg, eier av Presthus. Hans bror, Karelius Solberg, kjøpte i 1887 Nedre Tesli. Gården Charlottenlund var også i familien Solbergs eie. Lars Solberg sitt eneste barn, Karen Solberg, gift Aune, fikk utskilt 15 dekar fra Presthus som fikk navnet Solfæng. Mange på Ranheim husker Karen og Haakon Aune og sønnen Knut Aune. Karen Aune hadde geiter og høner og mange husker ennå hanegal fra hennes hønsegård. Ved familiens bortgang ble eiendommen overtatt av Ila og Lilleby Smelteverk A/S. Arealet ble regulert til byggetomter for funksjonærer ved denne bedriften.

Felleskjøpet overtok gården i 1917. Tidligere sto et skilt ved

Presthus gård
Foto: Knut Solem

toppen av Presthusbakken ved innkjøringen til gården, hvor teksten var: Felleskjøpets Stamsædgård opprettet 1918. Kvalitetskravet til såvarer i jordbruket medførte et behov for å ta vare på og fremskaffe stammeekte sorter som passer for distriktet. Presthus var den første faste stamsædgård i landet. Det ble fra 1. april 1918 satt i gang stamsædavl av korn- og potetsorter.
P. M. Nøkleby var bestyrer på Presthus i 1918-1920. Johannes Simonsen var bestyrer fra 1920-1953, Bernt Sirum fra 1953-1967.

Gården ble, foruten stamsæd/frøavl, også drevet på samme måte som tilsvarende andre gårder på Strinda med husdyr og melkeproduksjon. Men dyrking av rene sorter av korn, frø og poteter var meget arbeidskrevende. Mange på Ranheim fikk sin første jobb på gården som onnehjelp, taus eller dreng. Det var folkekjøkken slik at arbeidshjelp hadde kosten på gården. Gårdsklokka, «Supklokka», ringte når det var tid for måltid og folk i jobb på åker eller eng kunne komme inn til mat. Folkekjøkkenet

Johannes Simonsen
Bestyrer ved Presthus 1920 - 53

var et eget hushold for folk som arbeidet på gården. Det var Simonsen som var bestyrer i den lange perioden fra 1920 og frem til 1953, og mange på Ranheim fikk et forhold til bestyreren og hans familie.

Gården Presthus ble liggende i et pressområde for den store boligutbyggingen i Trondheim etter siste krig. En stor del av utmarka er bygd ut med boliger. Arealet på gården ble sterkt oppdelt, først på grunn av nye riksvei 50 som ble utbygd under siste krig. Deretter kom motorvei Øst, ny E6, som medførte ytterligere dårligere arrondering av jorbruksarealet. Forholdene for Presthus ble så usikre at Felleskjøpet i 1961 kjøpte gården Søgstad, som ligger like nord for Levanger. Søgstad overtok dermed Presthus sine oppgaver for jordbruket i Trøndelag. Presthus som stamsædgård var i drift for sitt formål frem til 1968, altså i hele 50 år.

Låven ble gårdsbarnehage

Felleskjøpet har bygd om låven til barnehage og maken til bar-

nehage finnes neppe i Trondheim. Låven ble revet og bygd opp igjen på en slik måte at gården er bevart som et typisk trøndersk gårdsanlegg. Barnehagen har et stort uteanlegg med stabbur og frukttrær og med lett adkomst til friarealet «Chamonix», som ligger noen hundre meter rett opp for barnehagen. Friområdet «Chamonix», med en tidligere hyppig benyttet hoppbakke for ungdom både fra Ranheim og Charlottenlund, fikk sitt navn etter stedet hvor den første vinter-olympiaden ble arrangert i 1924.

Barnehagen består av to småbarnsgrupper med til sammen 24 barn og to storbarnsgrupper med til sammen 47 barn. Denne store gårdsbarnehagen har felles administrasjon med Vikåsen barnehage.

Kilder:

- Presthus, Felleskjøpets gård. Sirum, Bernt.
- Presthus stamsædgård. 1918-1968. En 50 års-melding. Utgitt av Felleskjøpet i Trondheim 1968. 45 s.
- Stamsædavlsgaarden Presthus, Strinden Thjem 1918, Landbrukstid. 1918 s. 142 f.

Leif Lauritsen

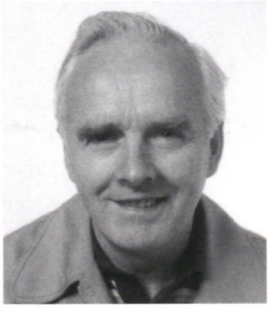
Av Ivar Myhre

Når årbokas redaksjon og ressursgruppa møtes til sin årlige idédugnad om «hva skal vi ta med denne gangen»?, er idrettsstoff alltid et aktuelt tema. I nesten samtlige bøker har vi hatt med artikler fra det store mangfold idretten i over hundre år har representert for vår bydel.

I år presenterer vi fotballspilleren Leif Lauritsen (81), en av de få fra Ranheim-fotballens storhetstid i 1950-åra som vi fortsatt kan møte i bydelen vår. I fullt driv langs landevegen sammen med sin Greta, som ivrig tilskuer på alle Ranheims hjemmekamper, og som aktiv medlem av stedets pensjonistforening. Det helt spesielle med vår idrettshistorie i år, er at den som skriver ned historien om Leif Lauritsen, også er en tidligere meget kjent fotballprofil her på Ranheim, Ivar Myhre (75).

Det var ikke tilfeldig at nettopp disse to fotballveteraner, Leif og Ivar, var de som ble valgt og ble presentert for dagens fotballinteresserte ved en straffesparkkonkurranse mot lagets yngste spillere i forbindelse med Ranheims hjemmekamp i NM tredje runde mot Tromsø i 2008. Begge dokumenterte at de fremdeles har godt tilslag på ballen.

Red.

Fotballprat

I forkant av det som skulle bli min presentasjon i årboka av fotballspilleren Leif Lauritsen, har jeg hatt flere uformelle samtaler med intervjuobjektet, vi bor bare et steinkast fra hverandre. Også trivelig samtale med kaffe og kaker hjemme hos Leif i Nerviksvegen, hvor Leifs Greta og min Grete ga hyppige og nyttige supplement til det som skulle ende opp i et portrett av fotballspilleren og mennesket Leif Lauritsen. Målsettingen med disse samtaler var klar: At årbokas lesere skulle bli nærmere kjent med Leif. Men jaggu, det ble ikke en enkel oppgave. Å strukturere disse samtalene ble nytteløst. Vi har begge levd med og for fotballen helt fra guttedagene. Vi har tenkt og snakket fotball, og ikke minst spilt fotball helt fra vi var fire-fem år. På gårdsplasser, veier, i skolegården, på mange jorder og åpne plasser på Ranheim, senere på mange kjente idrettsplasser i landet. Begge kjenner vi langt de fleste som i flere tiår har spilt fotball på Ranheim.

I all ubeskjedenhet må vi også kunne tilføye at vi tross høy alder er rimelig godt oppdatert om dagens Ranheim-fotball. Når vi to skulle gå inn i rollene som intervjuer og intervjuobjekt, fikk vi derfor store vansker med styringen av samtalen fram til et tradisjonelt portrett av en fotballspiller. Vi pratet oss bort i uttallige episoder og historier fra trening, kamper, og spesielt de mange og lyse minner fra et fotballmiljø som har betydd så umåtelig mye for oss begge to. Nei, dette har ikke vært lett. Stoffutvalget

har vært overveldende, og spørsmålet for meg som intervjuer har vært: Hva skal jeg ta med?

Guttedager

Leifs historie fra barndommen på Ranheim er lik den mange opplevde i trettiåra. Far, Fritz, var fabrikkarbeider. Som de aller fleste ansatte ved bedriften, kom også Leifs far til Ranheim fra en av bygdene i Trøndelag. Vi var en familie på sju som bodde på Arbeiderbolig nr. 3, den som ligger nærmest Lutelva. Etter noen års leie, overtok vi huset etter min bestefar Lars Syrstad. Heimen ligger på det området vi lokalt betegner som «Hitra». Det var slett ikke navnet «Hitra» som er årsaken til at min familie har hatt et helt spesielt forhold til sjøen, forteller Leif. Fars familie og barndom i Bangsund var nært knyttet til sjøen og fiske, far har også vært med på Lofotfiske, og bestefar hadde egen fraktebåt. Her er årsaken til dragningen til sjøen og fiske. I dette boområdet vi lokalt betegner som Hitra var det på den tiden flere familier som hadde egne båter og nøst og drev et aktivt fiske, spesielt på tretti-tallet, da Leif hadde sine barneår på Ranheim. Ved en langvarig arbeidskonflikt ved fabrikken - hele 25 uker i 1931 - ble fisken som ble tatt opp her i Strindfjorden av stor betydning for mange heimer på Ranheim.

Leifs familie har i generasjoner hatt et meget nært forhold til fjorden og fiske, spesielt notfiske etter laks. Også i dag er det nye skudd på slektsstammen som har båt og driver på hobbybasis et aktivt fjordfiske. Som gutt måtte også Leif ta sin tørn med årene, men ble aldri helt bitt av denne hobby. Jeg husker godt da en kjempestor blekksprut var med da laksenota ble trukket. Hendelsen ble omtalt i avisene. Idrett, eller mer presist fotball, ble Leifs store interesse helt fra guttedagene. Også brødrene, spesielt Frank, var med og spilte fotball på de mange og ulike åpne plasser vi den gang hadde her på Ranheim. Fotballutstyret, sko og spe-

Topp konsentrasjon og godt tilslag på ballen! Foto: Pål Einar Falmår, 2008

sielt kvaliteten på ballen som ble nyttet, er verd en egen historie. Den var laget av grå-papir fra fabrikken og surret med hyssing. Papirballer lå ofte strødd langs veiene på Ranheim. Men om utstyr og anleggene etter dagens målestokk var elendig, var spillegleden fullt på høyde, ja, kanskje større enn i dag, sier Leif.

Jeg er blitt fortalt at Leif hadde talenter som fotballspiller helt fra de yngste år. Spillet med ballen lå lett for ham, han var rask og viste tidlig betydelige tekniske ferdigheter. Leif forteller at han først ble med i sportsklubben Skjold. Ved idrettsforliket på slutten av tretti-tallet ble han med i Ranheim Idrettslag. Fotballen var ikke som i dag organisert for de aller yngste med kamper mot andre idrettslag. Derimot ble det den gangen ofte spilt kamper mellom de ulike grender på Ranheim. En seier her ga stor prestisje. Leif erindrer at Hansbakken ofte vant disse oppgjør. De hadde på den tid mange gode guttespillere, som vi senere finner igjen på Ranheims A-lag rett etter krigen. Brødrene Johan og Hans Saksvik og Odd og Guttorm Hansen, Asbjørn Johansen,

Ingvar Auran, Jarling Kvam, Arvid Horrigmo for å nevne de mest kjente. Men det hendte den gang som i dag, at favorittlaget ikke alltid tar hjem seieren. Leif forteller detaljert og med et bredt smil fra en kamp hvor gutta fra Hitra rundspilte Hansbakkens storspillere. En kamp som ble mye omtalt i det den gang tette og fotballinteresserte Ranheim-miljøet. Leif minner om at det også under krigen ble arrangert fotballturneringer mellom de enkelte grender på Ranheim. Her måtte noen av lagene fra de minst befolkningstette grender rekruttere både unge og eldre spillere for å få fullt lag. Kampene ble spilt på Almås-jordet på Reppe. Leif husker godt den prestisje og ekstra spenningen som alltid var knyttet til disse lokaloppgjørene. Å tape en slik fotballkamp var langt tyngre enn for et lag geografisk langt fra hjemplassen.

Fotball på toppnivå

Det har ikke vært så lett for meg å få Leif til å fortelle om sine bragder på fotballbanen. Alle vi mange som kjenner Leif vet at han langt fra er den som brautende og skrytende beretter om egne idrettsprestasjoner. Jeg har hatt gleden av å spille sammen med Leif, og vet at han hadde kvaliteter som alle vi lagkameratene satte stor pris på. Han hadde store individuelle ferdigheter, meget teknisk dyktig, meget hurtig, og var samtidig en utpreget lagspiller. For å få fram et objektivt bilde av Leifs kvaliteter som fotballspiller, vil jeg refere til Steinar Saksvik, forfatter av «Ranheim, Ranheim», Ranheim-fotballens historie. Han har gitt meg lov til å hente noe fra hans beretning om Leifs prestasjoner på fotballbanen. Her blir vi kjent med at Leif som 18-åring var med på Ranheim C-lag som vant kretsmesterskapet i 1945. Også året etter er han med på samme vinnerlag. Men allerede i juli 1948 hadde Leif spilt seg inn på A-laget. Etter en kvalifiseringskamp for opprykk i hovedserien mot Kristiansund Fotballklubb dette året blir Leifs prestasjoner berømmet av Trondheimspressen. Samme året ble han også tatt ut for å spille på kretslaget. I RILs

hovedserieperiode fra 1948 og fram til 1954 spilte Leif fast på Ranheims A-lag. Jeg tar her med noen sitater fra Steinars fotballbok hentet fra Trondheimspressen hvor Leifs prestasjoner på banen omtales:
«Yv Leif Lauritsen var smart og oppfinnsom».
«Ytre høyre Lauritsen var Ranheims beste. Når han først har fått ballen under kontroll står det ikke i noens makt å stoppe ham».
«Det var Lauritsen som lyktes best i det tekniske spillet».

Spesielt interessant er å merke seg at de kommentarene og berømmelser som her er gitt om Leifs kvaliteter som fotballspiller, var fra en tid hvor kraft og tøffe taklinger ble høyere verdsatt enn i dag av spillere som publikum. For meg er det naturlig å stille Leif spørsmålet om han jobbet spesielt med å finslipe teknikken på treningene, noe han benekter. Hurtigheten hadde jeg i beina, og kanskje gleden av spillet, ga meg et godt «forhold» til fotballen.

Spesielle minner fra fotballbanen

Rett etter krigen var det verken utstyr, baneanlegg eller organiserte kampprogram. Jeg husker spesielt at jeg en søndag spilte juniorkamp før middag og A-kamp på ettermiddagen. Et minne sitter igjen fra en såkalt flomlyskamp på gamle Stadion på Øya hvor lyset besto av glødelamper i runde skjermer hengt opp i wirer over banen. Når ballen ble sparket opp i lufta, forsvant den av syne for et øyeblikk, for så å dukke opp igjen når den på tur ned passerte glødelampene. En i ettertid morsom episode, men da den hendte, blodig alvor. Vi spilte fotball ved "Bolin", og ballen forsvant i gresset. Han som lette etter den lille papirballen fant ei crocketkule som han kastet opp i lufta. En av de ivrigste gutta gikk høyt opp og «headet» kula. Det gjorde selvsagt fryktelig vondt, men det gikk heldigvis bra til slutt.

Leif beretter om mange minnerike opplevelser fra ulike plasser laget har besøkt, men et minne står klarest. Like etter krigen hadde vi juniorlaget skrapt sammen penger til en tur til Oslo med legendariske fotballeder Karl Lund som reiseleder. En tur til Oslo var den gangen stort for oss ungdommene fra Ranheim. På turen ble det også tid til et besøk i Drøbak hvor vi gjorde et stopp på Oscarsborg festning. Fra kanonene på festningen fikk vi beskue det tyske krigsskipet Blücher, som lå senket av de samme kanoner.

Ikke bare fotball

Det var vanlig at gutta på Ranheim begynte i fabrikken rett etter endt folkeskole. Leifs første arbeidsplass ble også Ranheim Papirfabrikk, mer presist hos Bjarne Sandtrø i mekanisk verksted. Men Leif ønsket å skaffe seg utdanning, noe som slett ikke var vanlig på den tid i vårt miljø her på Ranheim. Han tok realskoleeksamen som privatist, deretter fulgte teknisk skole. Etter fire år som elektriker i fabrikken, begynte han på Trondheim Elektrisitetsverk hvor han hadde sin arbeidsplass i hele 35 år. (Leif spilte på bedriftsfotballaget til han var over 60 år.) I 1953 ble han gift med Greta, de har to gutter og tre barnebarn. Familien betyr umåtelig mye for Leif. I 1957 flyttet familien inn i egen bolig i Nerviksvegen nr. 7, hvor de fremdeles har sin heim. En heim som alltid er åpen for familie og venner. Det som mange i Ranheimmiljøet kanskje ikke kjenner til, er Leifs store og kjære hobby, maling. Som Leif sier, malingen har gitt meg mye gleder. Jeg tror at det å kunne skape noe, har betydning for oss alle, tilføyer Leif.

Det som særmerker Leif og som vi hans mange venner og kjente setter så stor pris på, er hans lune og fine vesen. Han er fortsatt levende opptatt av alt som skjer i bydelen vår og brenner for at vi må ta vare på rekruttene, lagets yngste spillere. Leif er fremdeles en viktig ressurs og en viktig del av vårt lokalsamfunn Ranheim.

Skomakerhjørnet

Ved Olav Paulsen

I Årbokas serie med presentasjon av gjenstander utstilt på Ranheim Bydels Museum skal vi denne gang ta for oss en hel liten avdeling: Skomakerhjørnet i Pakkhuset. Her er det samlet et godt utvalg av det en skomaker trengte, både for å lage og reparere sko og annet fottøy, seletøy og andre lærvarer.

Skomakerhjørnet passer meget godt inn i museets samlinger, først og fremst fordi det er et eksempel på tiden som var. Men også fordi det gir et godt bilde på det Ranheim som var. Som 99% av alle gjenstandene vi har på museet er også innholdet i Skomakerhjørnet lokalt forankret.

I dag er det vel ingen på Ranheim som er skomaker av yrke, men vi skal ikke mange tiår tilbake før vi finner at det her på stedet kunne være opptil fire stykker som opererte samtidig. Den gang bodde det ikke så mange mennesker på Ranheim som det gjør i dag, men det var befolkningsgrunnlag nok til at flere personer hadde skomakeryrket som levebrød. En av årsakene var selvfølgelig at vi ennå ikke hadde nådd bruk- og kastsamfunnet. En annen var at føttene ble mye mer brukt i gamle dager; man kjørte ikke bil hit og dit, man gikk. Det var ikke så uvanlig at man tok apostlenes hester i bruk dersom man hadde et ærend i byen, for eksempel. Dermed ble det et stort behov for å holde fottøyet i orden.

Hugo Johanssons
Skoreparasjonsverksted
RANHEIM
anbefales.
Alt i lær, skinn og gummi
repareres solid, og til rimelige priser.

S. Jakobsen
– RANHEIM –
SKOMAKERVERKTED
anbefaler:
SANDALSKO *for voksne og barn.*
LAVSKO, *randsydde, av boks eller sjevrå.*
ARBEIDSSKO, *en lettere og en kraftigere sort.*
Bestill efter mål. ***Reparasjoner hurtigst.***
BILSKYSS. *Leievogn U 4309.*

Disse annonsene sto i programheftet for musikkstevnet på Ranheim i 1936.

Eldre Ranheimsfolk husker godt navn som Hugo Johansson rett overfor skolen, Belle på Presthus, Johan Skånes i Kroppanlåven og Sivert Jakobsen ved Samvirkelaget. Sistnevnte var vel den som drev det lengst i faget. Han hadde flere ansatte, og laget nytt fottøy i tillegg til å reparere. Han hadde for øvrig bil allerede på 30-tallet, og kunne derfor både hente og bringe varer. Det var et stort konkurransefortrinn, og ble selvsagt benyttet i reklamen (se annonsen, som er fra musikkforeningens program ved musikkstevnet i Ranheimsparken i 1936).

I tillegg til de profesjonelle var det også mange som sørget for å holde fottøyet i orden for egen familie og omgangskrets. I mange

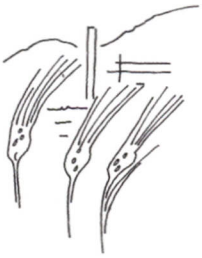
Fra skomakerhjørnet på museet.
Foto: Olav Paulsen.

kjellere og uthus på Ranheim sto det skomakermaskiner og annet nødvendig utstyr som ble benyttet når behovet meldte seg. Skomakerfaget er et av de eldste håndverksfagene i Norge, og i middelalderen var skomakerne en dominerende yrkesgruppe som organiserte seg i laug allerede på 1200-tallet. Etter at laugvesenet opphørte rundt 1870 ble det dannet egne skomakerforeninger, og i 1908 ble Norges Skomakermesterforbund stiftet.

Det er ennå folk blant oss som hadde skomakersløyd som fag på skolen. Det var selvsagt et guttefag, som en parallell til jentenes håndarbeidsfag. I Norge bruker vi begrepet skomaker både om de som lager sko og de som reparerer sko. En dag jeg hadde vakt på museet, fikk vi besøk av et engelsk ektepar litt opp i årene. De var svært interessert i Skomakerhjørnet, og studerte alle detaljer. Jeg fortalte om yrkets utbredelse på Ranheim, og brukte ordet shoemaker også om de som reparerte sko. Da ble jeg korrigert av engelskmannen: en shoe-maker lager nye sko, mens den som reparerer heter cobbler på engelsk. Det er lærerikt å være på museum.

Ranheims første skulptur

Av Per Svendsen

Junidager med historisk sus på Ranheim!

Hele Ranheims befolkning, gamle og unge, inviteres til store historiske opplevelser i bydelen vår 7. og 9. juni.

Hovedbegivenheten blir kulturminister Trond Giskes avduking av Ranheims første statue, «Papirarbeideren», i stasjonsparken på Ranheim lørdag 7. juni kl. 17.00.

Slik var hovedteksten i et brev som i de første dager av juni ble lagt i alle postkasser i bydelen vår. Et naturlig spørsmål nå i etterkant er: Ble det «historisk sus» og de store opplevelser for bydelens befolkning disse junidagene, som i tillegg til avdukingen av skulpturen «Papirarbeideren» også omfattet konsert og bydelsvandring?

Kulturminister Trond Giske taler før avdukingen av «Papirarbeideren».
Foto: Knut Ebbesen

Det er ikke ofte vi sitter igjen med et helt sammenfallende inntrykk fra en begivenhet eller et arrangement. Spesielt er det meget sjelden at vi er helt samstemt i opplevelse ved en presentasjon av et kunstnerisk arbeid. Det som vi alle de mange hundre som møttes i stasjonsparken denne enestående vakre og solrike forsommerdagen kan enes om er at:

- Billedhuggeren Jan-Erik Beck har maktet å formidle kunst som har engasjert mange, unge som gamle i Ranheim-samfunnet.

- Skolebarna med sine sangnummer, pensjonsforeningens sang- og musikkgruppe og ikke minst Ranheim Musikkforening ga oss en fantastisk fin ramme omkring hele arrangementet.

- Og at det satte en ekstra spiss på arrangementet at kulturminister Trond Giske hadde tatt seg tid til å være sammen med oss denne dagen hvor han dokumenterte i sin avdukingstale både engasjement og store lokalhistoriske kunnskaper.

Kulturminister Trond Giske takkes av leder for arrangementet Magni Moksnes Gjelsvik. Foto: Knut Ebbesen

Forhistorien

I årboka for 2005 ble det gitt en orientering om skulpturprosjektet på Ranheim: Fra idé til de første drøftinger med fagforeningen og bedriften, lag, foreninger og organisasjoner i bydelen, og ikke minst arbeidet med å «selge» idéen overfor Trondheim kommunes politiske og administrative ledelse.

De tre initiativtakerne Magni Moksnes Gjelsvik, Arne Nordberg Johansen og Per Svendsen argumenterte for å reise et monument over «Papirarbeideren» på Ranheim, og denne argumentasjonen ble den gang presentert for årbokas lesere og begrunnet med at:

- Bydelen Ranheim nå må få sin første skulptur.

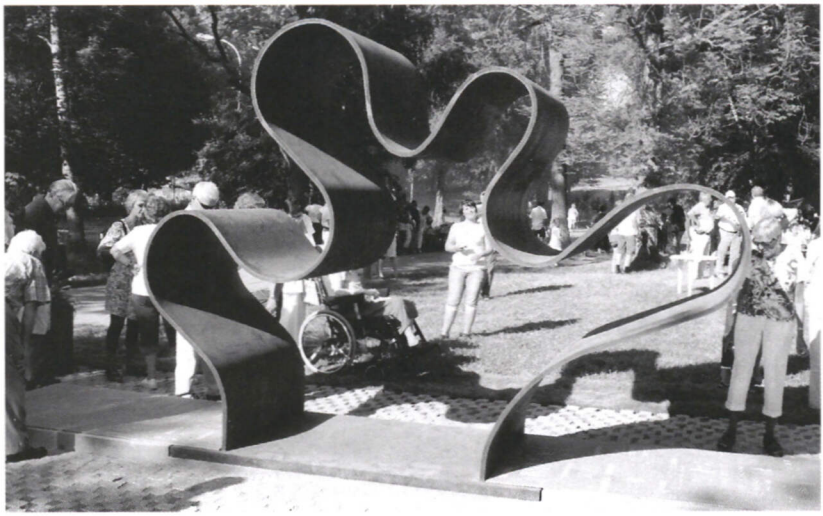
- Og at denne skulpturen for ettertiden måtte stå som et varig og verdig minne over «Papirarbeideren» og fabrikkens virksomhet og store betydning for bydelen vår i over hundre år.

Avdukingen av Ranheims første skulptur.
Foto: Knut Ebbesen

De mange positive tilbakemeldinger fra lokalsamfunnet om å reise en skulptur til minne om «Papirarbeideren» på Ranheim «åpnet» for at vi tok kontakt med Trondheim kommune i 2004. Kommunens kulturavdeling har hele veien i vår lange prosess fram til 2008 vært meget positive til idéen. Prosjektet på Ranheim ble raskt satt inn på kommunes prioriteringsliste, og det ble oppnevnt en egen prosjektgruppe hvor vi lokalt var representert ved Magni Moksnes Gjelsvik og Inger Haraldsen.

I vår kontakt med Trondheim kommune allerede i 2004 ble det fra oss i lokalsamfunnet klart tilkjennegitt at de betydelige kostnader et slikt prosjekt innebærer, måtte skje innenfor kommunens prioriterte oppgaver i kultursektoren. Denne oppfatning fikk vi full aksept for i kommunen. Men det ble samtidig klart tilkjennegitt fra kommunens representanter at lokalsamfunnet også måtte trå til. Dette både for å lettere få prosjektet inn på prioriteringslisten, og spesielt for å dokumentere bydelens reelle interesse for å realisere ideen om en skulptur på Ranheim.

Skulpturen «Papirarbeideren»
Foto: Knut Ebbesen

På grunnlag av de klare signaler fra kommunen, ble det lokalt opprettet en egen «økonomigruppe» som utarbeidet et opplegg rettet mot lag, foreninger, organisasjoner og samtlige bedrifter og foretak i bydelen vår. I tillegg ble det trykt opp og delt ut i samtlige postkasser i bydelen vår et «aksjebrev» pålydende kr 200, hvor det ble bedt om økonomisk støtte til prosjektet. Resultatet av denne aksjonen i lokalsamfunnet ble totalt kr 202.100 fordelt med kr 100.000 fra Peterson Ranheim AS, kr 32.100 fra lag, foreninger og organisasjoner i bydelen vår, kr 24.800 fra firma og foretak, og kr 45.200 fra aksjesalg til privatpersoner (226 aksjer a kr 200). Totalkostnadene ble etter det vi har fått opplyst fra Trondheim kommune kr 1.340.000.

Kunstnerisk valg

Konkurranse ble utlyst og blant fem skulptører ble billedhugger Jan-Erik Beck kåret som vinner. I nært samarbeid med representanter fra Peterson Ranheim AS, har kunstneren kommet fram til løsninger hvor papirarbeideren er representert ved en navneliste

over de 104 arbeidere som har mottatt kongens fortjenestemedalje. 10 av arbeiderne lever i dag, og ble spesielt hedret ved avdukingen av skulpturen. På kunstverkets sokkel er også fabrikkens forskjellige avdelinger angitt. Monumentet er utført i cortenstål og rustfritt stål og er plassert på et fundament av armert betong. Kunstverket til Jan-Erik Beck ble enstemmig valgt av den oppnevnte jury som besto av Erlend Leirdal, Håkon Skagen, Ullrica Wallin Johansen, Cathinka Mæhlum, Magni Moksnes Gjelsvik og Inger Haraldsen. Begrunnelsen for juryens valg var at Becks skulptur vekket assosiasjoner til papir, tre og levd liv, samt til papirmassens vandring gjennom valsene i papirfabrikken.

Minnesmerket «Papirarbeideren»

Minnesmerket «Papirarbeideren» skal hedre industriarbeideren på Ranheim samtidig som den skal gi et signal for det samfunnet som vi ønsker skal utvikle seg i bydelen vår. Et minnesmerke som skal gi varig verdi og opplevelse for alle, spesielt de yngre på Ranheim. Plassen i parken mellom kirkegården og den gamle stasjonsbygningen som nå er lokale for bydelsmuseet, er et historisk interessant område med behov for revitalisering samtidig som fremtidige utbyggingsplaner gir området en sentral funksjon som møteplass, knyttet til en større grøntarealplan. I dette bildet tror vi at minnesmerket «Papirarbeideren» vil gi området en ny dimensjon og bidra til en tydeliggjøring av eksisterende kvaliteter i området, også økte kvaliteter for hele bydelen vår.

Bydelsvandring på Reppe øst

Ved Jan Erik Vold og Leif Bjerkan

I gråvær og regn mandag 9. juni møtte om lag 130 personer ved endeplassen for bussen på Reppe til årets bydelsvandring. Det var Historielagets åttende vandring og den andre på Reppe.

Turen gikk strake vegen til «Ane-Sanda», der Borghild Gjervan Olsen ga en klar og flott orientering om husmannsplasser og folk i området. Hun startet med å vise til at kjært barn har mange navn. De som er vokst opp her, bruker ikke betegnelsen «Ane-Sanda», men sier Øverplassen og Nerplassen, eller Kjærringplassen, mens de offisielle navna er Øvre og Nedre Refsethmark.

Til Øverplassen kom Ole og Marit Refseth i 1872. De hadde da eid en av Refseth-gårdene i 10 år. De drev med poteter og korn, men hadde også husdyr. Ekteparet fikk seks barn, to av dem utvandret til Amerika. Den ene sønnen, Andreas, tok over Øverplassen etter foreldrene og drev den samtidig som han var maskinkjører på fabrikken. Han og kona Anne var de siste som bodde her.

På Nerplassen eller Kjærringplassen bodde John Kristensen Refseth med kona Ingeborg, som var fra Selbu. Hun var bortimot 20 år yngre enn John og ble tidlig enke. Det forklarer navnet Kjærringplassen. John og Ingeborg hadde fem barn, og det bodde etterkommere etter dem på Nerplassen fram til den ble nedlagt midt på 20-tallet.

Ernst larsen (t.v.) intervjues av Torbjørn Refseth. Til høyre for Torbjørn ser vi Borghild Gjervan Olsen som orienterte om husmannsplasser og folk i området.
Foto: Knut Solem

Deretter hadde Torbjørn Refseth et intervju med løperlegenden Ernst Larsen. Ernst fortalte at han brukte «Ane-Sanda» som treningsområde på 50-tallet. Han satte opp hinder slik at treninga ble mest mulig lik konkurransene på favorittdistansen hans 3000 m hinder. Innimellom løp han også barbeint under treninga.

På en livfull og artig måte gjenga Ernst også det idrettsdramaet som skjedde under 3000 m hinder i OL i Melbourne i 1956. Engelskmannen Chris Brasher kom først til mål med Ernst på tredjeplass. Banedommeren mente imidlertid at Brasher hadde hindret Ernst ved passering i siste sving. Brasher ble derfor diskvalifisert. Engelskmennene protesterte på dette, og juryen trådte sammen, og den innkalte øyeblikkelig Ranheimsgutten for å høre hans syn. Ernst forklarte at Brasher nok hadde vært borte i han i svingen, men at dette ikke hadde noen betydning. Dermed opphevet juryen diskvalifikasjonen, Brasher fikk sin gullmedalje, og Ernst var mer enn godt fornøyd med OL-bronse.

For dette ble Ernst verdensberømt, umåtelig populær i England og venn for livet med Brasher.

For øvrig får vi håpe at den 82-årige Ernst, som fortsatt driver løpetrening, snart får oppleve realiseringen av den planlagte friidrettshallen på Ranheim - den som naturligvis skal bære navnet «Kruska-hallen».

Så toget følget bortover langs stien mot Reppe. Første stopp var «Petra-stua», der Arne Vestmo orienterte om hva huset ble brukt til etter at Petra Hansen flyttet derfra like etter krigen. Det ble da klubbhus for Reppe Sportsklubb, som drev med såpass ulike idrettsaktiviteter som sjakkturneringer og langrenn.

Ferden gikk videre langs skogkanten, der vi så på Åsheim, som tidligere var behandlingssted for sinnslidende. Deretter orienterte Inger Rotli kort om de eiendommene som lå langs skogkanten, det vil si Åsheim, Ranheimsås og Kleiva. Her gikk også veien som gårdbrukerne på Være brukte til allmenningen.

Regnet økte på, og nå tok de våte vandrerne den raskeste vegen til Tjønnstuggu. Her var det trivelig å komme inn med varme på peisen og feiende flott musikk av Arne Guldseth og Per Einar Nervik.

Per Svendsen ledet avslutningen av bydelsvandringen på Tjønnstuggu. Først orienterte leder i Ranheim Skiklubb, Arvid Wisløff, om klubbens store og mangfoldige aktivitet. Han fortalte også om den fine friluftsbarnehagen, som nå er på Tjønnstuggu. En entusiastisk Gudmund Haavi orienterte om Våttan og spesielt nytårnet, samtidig som han oppfordret oss alle til å gjøre bruk av dette enestående turmålet. Deretter ble «Våttansangen» fra Reppe Teaterlags revy «Vei i vellinga» i 2001 framført av Inger og Magne Rotli, Ingrid Rotli, Jan Ketil Torgersen og Sissel

Arne Guldseth og Per E. Nervik fikk opp stemningen hos våte bydelsvandrere. Foto: Ivar Paulsen

Skarra. Et innslag i programmet som alle satte meget stor pris på. Hele visa er tatt inn i årboka.

Arne Vestmo var igjen i fokus, nå med flere historier fra gamle Reppe. Han hadde i forkant av bydelsvandringen gjort et betydelig arbeid med å innhente og skrive ned historier om steder og hendinger fra Reppe. Vi vil i en senere artikkel, eventuelt ved en presentasjon av Arne i årbokas serie «Vår nære fortid», la leserne gjennom hans notater bli mer kjent med forholdene før og etter krigen på Reppe.

Et meget populært innslag i programmet var Jarle Torgersens framføring av visa «Solemsbekken», skrevet av Brynjulf Moksnes til revyen «Trekk ut beljen» fra 1935. Visa gir en ypperlig og meget sterk beskrivelse av Reppesbyggens tidligere vannkilde. Det hører med til historien at et tredje vers i denne revyvisa ble sensurert bort allerede i 1935. (Kilde Tore Gjelsvik: «Revyviser fra Ranheim»)

Så var det tradisjonen tro kaffe og kaker, og ikke minst hyggelig prat rundt bordene, og Anne Persen, også det tradisjonen tro, delte til slutt ut fortjente blomster til alle bidragsyterne. Historielagets åttende vandring ble meget våt, men som vanlig vellykket.

Våttansangen

Fra Reppe Teaterlags revy i 2001 «Vei i vellinga»

Tekst: Inger Rotli. Mel.: Jan Ketil Torgersen

No har det blitt så populært med trimtur opp te Våttan
Notisbok som ligger der e trekkplaster for oss.
Ideen kom fra RIL - gjengen som gjerne vi vil hedre
Fikk hver mann opp av sofan slik at folkets form ble bedre.

Ref.: Ka ska vi med Progym - SATS - å 3 T - og de andre?
Når vi opp på Våttan i den friske luft kan vandre
Ja før gikk folk på Våttantur med ryggsekk og med onga
Dæm kosa sæ med kaffekok og matpakke på lur.
Stien den va smal og ikke lett å finne.
Ja det var no den gang - no e det kun et minne.

Fra Malvik og fra Ranheim og fra Reppe no vi møtes.
På Våttan der ligg boka og der skriv vi oss no inn.
Så sjer vi etter kæm som var den aller første kroppen
Som tidligst ut om morran var og nådd opp til toppen.

No kjæm det folk til Våttan kvær en dag - det ligg i blodet.
Koffer veit no ingen heilt - det vart no bare sånn.
Tida den e annsleis no - og stien har blitt breiar.
Dæm spring opp på et kvarter - og nedatt i en fei.

Det eneste vi mangler no e tårnet opp på Våttan.
Vi ønsker det tilbake - det va utsikt over by'n,
Å se utover Jonsvatnet - og Trondheimsfjord'n og fjellan.
Et bedre sted å føle fred - det finner du vel neppe.

No står jo tårnet her igjen - og drømmene e blitt oppfylt.
Ja æres dem som æres bør - en fin jobb har dæm gjort.
Nå kainn vi nyte utsikten å se vårt kjære landskap
- med Trondheim som et midtpunkt i en krans av fjell og fjord.

Årbok 2008 er støttet av:

TRÆGÅRDEN

- et annerledes senter for interiør og eksteriør

Peder Myhres veg 2- 7054 Ranheim

Blomsterhjørnet
Tlf. 73 57 14 85

•

Steinsenteret Trondheim
Tlf. 73 96 40 20

•

Levende Rom
Tlf. 73 57 02 20

Trægården Frisør
Tlf. 464 54 772

•

Nidaros Lysstøperi
Tlf. 73 96 60 10

•

Trægården Restaurant
Tlf. 73 57 21 00

NOMEK AS
Peder Myhres veg 2 - 7054 Ranheim
Tlf. 73 84 47 40

Fagerhaug & Olstad AS
Granåsv. 1 - 7048 Trondheim
Tlf. 73 84 39 80 - www.f-o.no

Bella Design
Severin Saksviks v. 10B - 7056 Ranheim
Tlf. 951 26 901

Karl-Ove Bjørnstad a/s
Entreprenørforretning
Frostav. 3 - 7043 Trondheim
Tlf. 73 99 19 60

Bunnpris Vikåsen AS
Vikåsen 8 - 7054 Ranheim
Tlf. 73 57 27 00

Coop Prix Olderdalen
Sverre Svendsens v. 8 - 7056 Ranheim
Tlf. 73 57 15 84

Coop Prix Ranheim
Ranheimsv.165 - 7053 Ranheim
Tlf. 73 57 21 19

Cramo AS - Maskinutleie
Vikelvfaret 4 - 7054 Ranheim
Tlf. 73 57 04 90

Fesil ASA
Vikelvfaret 4 - 7054 Ranheim
Tlf. 73 87 79 00

Fundamentering AS
Vikelvfaret 4 - 7054 Ranheim
Tlf. 73 82 26 30

Grilstad Fabrikker AS
Ranheimsv.129 - 7488 Trondheim
Tlf. 73 82 39 00

Grunnarbeid AS
Vikelvfaret 4 - 7054 Ranheim
Tlf. 73 57 50 00

Klima og Kuldeteknikk
Bromstadv. 57 - 7047 Trondehim
Tlf. 73 84 30 00

Peterson Ranheim AS
Ranheim - 7492 Trondheim

Rema 1000
Vikelvfaret 2 - 7054 Ranheim
Tlf. 73 57 02 30

Skovgård as Bensinstasjon
7058 Jakobsli
Tlf. 73 90 47 10

Bengt Walldén
Håkon VIIs gt. 23 C - 7041 Trondheim

Trønderbygg AS ing.entrepre.firma
Vikelvfaret 6 - 7496 Trondheim
Tlf. 73 57 04 00

Mozart dame & herrefrisør
Munkegt. 56 - 7011 Trondheim
Tlf. 73 53 00 53

Audhild's Rens og Vask
Jakobsliv. 53 - 7058 Jakobsli
Tlf. 73 91 12 35

Maler Kambuås
7056 Ranheim
Mob. 992 62 999

Svanholm Begravelsesbyrå
Brøsetv. 145 - 7048 Trondheim
Døgnvakt 73 89 11 40
www.svanholm.no

ROM Eiendom AS
Fosenkaia 5 - 7010 Trondheim

Ranheim Fysikalske Institutt
Vikelvfaret 2 - 7054 Ranheim
Tlf. 73 57 23 35

Anderssen Antikk & Auksjon
Kongens gt. 38 - 7012 Trondheim
Tlf. 73 52 08 64 - Mob. 922 04 576

Kr. 100,-

